

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

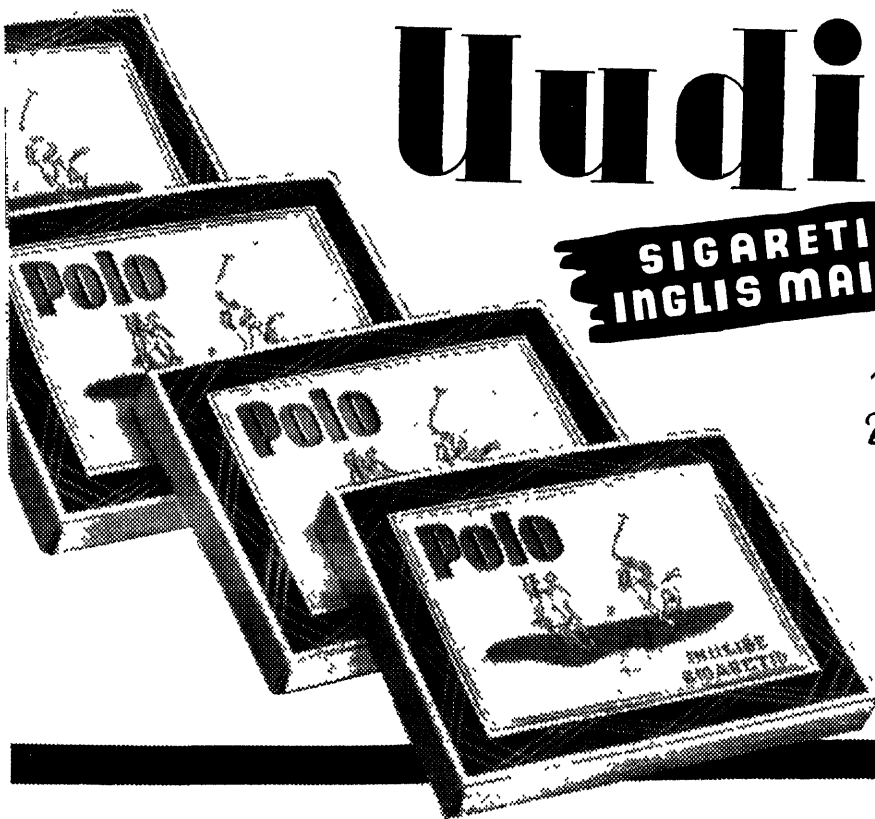
Nr. 9. XII aastakäik

2. mail 1937

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	1/1 lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . " 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . " 16.50
Välismaale . . . " 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . " 10.00
Poolaastas . . . " 3.00		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Kaupmeeskond kindlate hindadele üle minemas. Sotsiaalvõitlus Prantsusmaal ja Ameerikas. Linamonopol kummitab uuesti. Sadamate seaduse eelnõu. Kaupmehe vahendustasu normeerimine riidekaubanduses. Eesti väliskaubandus L.-Aafrika Ühendriikidega. Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Äride register. Abieluvaranduse lahutamiselepinguid. Toiduainete turg. Välsbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid

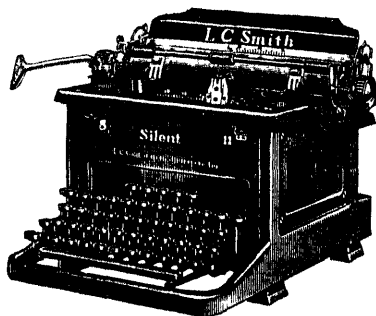

Uudis!

**SIGARETID
INGLIS MAITSEGA**

10 tk.
20 snt.

IMETEELDAVAD ON
L C SMITH JA CORONA
KIRJUTUSMASINAD

- Sest:
1. Tähekangid liiguvad kuullaagreil, mille tõttu löök on mänglevalt kerge ja täpne.
 2. 24% kokkuvõidu tööjõu kulus, kuna L C SMITH masinad on maailma kiireimaid ja säilitavad masinakirjutaja käsi.
 3. Nagu ikka Ameerika kirjutusmasinad — konstruktsioonilt soliidsed, stabiilsed ja praktilised.

L C SMITH & CORONA TYPEWRITERS INC VOLILINE ESINDAJA EESTIS:

RAADIO-KOOPERATIIV

TALLINN, S. KARJA 9. OSAKONNAD: TARTU, VÕIDU 11. PÄRNU, KALEVI 40.
RAKVERE, TALLINNA 25. VILJANDI, LOSSI 31.

● Lodix

kingakreem

● Sidol

metalli- ja aknapuhastaja

● Sigella

poonimisvaha

● Sirax

küürimispulber

● Soliid

jõulu- ja majapidamisküünlad

on möödapääsmata vajalised igas majapidamises.

A/s. SIDOL COMPANY

TALLINN, SOO TÄN. 29

Kaupmeeskond kindlatele hindadele üle minemas.

Kaubandus - tööstuskoja energilised sammud kindlate hindade läbiviimisel.

Kindlate hindade probleem on käesoleva aasta algul akuutselt üleskerkinuna püsinud päevakorral juba mõnd aega.

Kaubandus-tööstuskoda, samuti ka kaupmeeskonna eraõiguslikud koondused on intensiivselt viimase paari kuu jooksul tegutsenud selles suunas, et veenda kaupmeeskonda kindlate hindade süsteemi paremustes. Siinjuures on märkida, nagu üldiselt teada, et küsimusele on täit tähelepanu kinkinud ka Majandusministeerium.

Mõnd aega kestnud selgitustöö on jõudmas lõppjärku, millele järgnevad nüüd, osalt on see juba sündinud, tegelikud sammud.

Kaubandus-tööstuskoda on II sektsiooni algatusel asunud energiliselt kindlate hindade süsteemi läbiviimisele meie kaubanduse neil aladel, kus see seni veel täieliselt ei olnud maksev. Ühel ajal Kaubandus-tööstuskoja tegelike sammudega selles küsimuses ollakse ka mujal üle maa astumas sellesuunalisi samme. Seda on tehtud juba Võrus, Narvas, Petseris, Pärnus ja kahtlemata sünnib see lähimal ajal ka mujal kaubanduslikes keskkohis. Nende päevade sees saatis Kaub-tööstuskoda omalt poolt kõikidele koja osakondadele ja esindustele vastavasisulise ringkirja, paludes neid astuda kiiremas korras samme kindlate hindade maksmapanemiseks koha peal.

Kaubandus-tööstuskoda on tegelikult küsimuse lahendamisele asunud kaht teed tarvitades. Kojalt poolt on töötatud välja üksikasjaline kokkuleppe-kava, milles on fikseeritud kindlate hindadega müügi üksiküsimused ja mille juures lepingust kinnipidamise kindlustuseks esitatakse crapooletule isikule või asutusele vastavad garantiid. Sellisel teel mõeldi leida võimalusi kindlate hindade maksmapanemiseks peamiselt just valmisriiete kaubanduses, kus küsimus kõige teravam. Kuigi esimene katse, mis Kaub.-tööstuskoja poolt juba mõni aeg tagasi sooritati, kahjuks soovitud tulemusi ei annud mõnede kaupmeeste kahetsusväärse loiduse tõttu — on siiski oodata, et uus aktsioon, mis koja poolt selles suunas lähemal ajal ette võetakse, tulemusrikkam on, kuna vahepeal on kerkinud uusi tõsisemaid asjaolusid, mis peaksid soodustavalt mõjuma kaasa kokkuleppe saavutamisele.

Teine tee, millega Kaub.-tööstuskoda kokkuleppe saavutamist taoteleb, on n.-n. a u m e h e -

kokkulepete sõlmimine ühe branchi kaupmeeskonna vahel.

Seda teed on kasutatud juba pealinna riidekaupmeeskonna vahelise kokkuleppe sõlmimisel.

Nimelt peeti Kaub.-tööstuskoja kokkukutsel 16. aprillil Tallinnas riidekaupmeeste-importöride nõupidamine, kus muu hulgas tuli arutusele ka kindlatele hindadele üleminek. Nõupidamisest, mida juhatas II sektsiooni büroo esimees N. Teliste, võttis osa suurem osa manufakture-impordööre, kokku umbes 30 isikut, peale nende veel koja nõunik R. Berendsen ja koja sekretärid. Ettekandega kindlatest hindadest ja nende rakendamisvõimalustest riidekaubanduses esines koja sekretär A. Lahe, millele järgnevalt läbirääkimisel üksmeelselt otsustati kindlate hindade süsteemile 1. maist s. a. üle minna.

Sellekohasele kokkuleppele kirjutas alla sealsamas kakskümmend riidekaupmeest-importööri, hiljem ühines nimetatud kokkuleppega veel rida firmasid, kes ei olnud esimesel korral volitatud alla kirjutama.

Jättes välja väljaspool Tallinna asuvad riide-importöörid on kokkuleppele alla kirjutanud peaaegu kõik riide-importöörid-detailistid. Kokkuleppele on veel alla kirjutamata mõned moe- ja pudukaupmehed, kes vähesel hulgal impordivad ka riiet mitmesuguste pesuartiklite valmistamiseks, samuti ei ole alla kirjutanud ka importöörid, kes kauplevad ainult en-gross.

Esimeste, s. o. moe- ja pudukaupmeeste, vahel tuleb sõlmimisele moe- ja pudukaupmeeste vaheline erikokkulepe, kuna teistel, s. o. ainult en-gros-müüjail, ei ole erilist mõtet kokkulepe-pest osa võtta, kuna kindlad hinnad on ikkagi ainult detail-kaubanduse küsimus.

21. aprillil olid Kaub.-tööstuskoja poolt kutsutud kokku suurimad pealinna riidekaupmehed, kes otseselt ise ei impordi. Ka siin otsustati 1. maist kindlatele hindadele üle minna ja kirjutati ka vastavale kokkuleppele alla. Hiljem ühines sellega veel rida ärisid, nii et puht-riidekauplusist otsustas kindlatele hindadele 1-sest maist üle minna umbes 75% Tallinna vastavatest äridest. Nende hulgas kõik kesklinna ärid. Ülejäänud on vähemad linnaservadel ja laadaplatsil asuvad ärid, milliste tegutsemistingimused märk-

sa erinevad kesklinna äride omast. On aga arvatav, et hiljem ka need tulevad kaasa.

Järgmised Kaub.-tööstuskoja sellesisulised aktsioonid Tallinnas võetakse lähemal ajal ette valmisriiete, moc- ja pudu- ning jalanõude kauban-

duse aladel, kuna just nendel aladel ei ole veel kindlate hindadega kauplemine läbi löönud.

Igatahes on Kaub.-tööstuskojal tihedas koostöös kaupmeeskonnaga kavatsus kindlate hindade aktsiooni veel maikuu jooksul läbi viia.

—e.

Sotsiaälvõitlus Prantsusmaal ja Ameerikas.

Käesoleva aasta esimesele veerandile, rööbiti majanduselu paranemisega, on iseloomustavad paljudes maades puhkenud töötüdid. Kõrgekonnjunktuur ahvatles streikima Poolas kingseppi, Ungaris mäetöölisi, Soomes metallitöölisi. Pinevust on märgata ka muude maade näit. Inglismaa, Rootsi ja Daani, tööliskonnas.

Streigilainetused, mis juba kuude kaupa häirivad Prantsusmaa ja Ameerika avalikkust, on osati aga üle astunud majanduslikust palgavõitluse järgust ja kujunenud sotsiaalseks võitluseks klasside ning maailmavaadete vahel.

Teravaima kuju võttis sotsiaalne võitlus, kus üheks pooleks on uus poliitiline nähtus, n.-n. rahvafront, „Front populaire“, just

Prantsusmaal.

Möödunud aasta juunis, kui Léon Blum töölise ja talupoegade „rahvafrondi“ toetusel asus valitsema, olid hinnad Prantsusmaal kriisi madalpunktist tõusnud 15% võrra. Näis, et maa majanduselus peituvad kõik eeldused paranemiseks. Blumi sotsialistlikule valitsusele sai saatuslikuks ta enda tugi — töölismassid. Puhkesid poliitilised rahutused ja suurstreigid — neist väljapaistvaimana Lille'i metalli- ja tekstiiltöölise streigid, kus juba omaaegse Itaalia Milaano meetodi ceskujul okupeeriti tehaseid. Tööliskond asus nõudma kollektiivlepinguid, palkade kõrgendamist ja samal ajal tööaja lühendamist 40 tunnini.

Mass-streikide ajastul Léon Blum viis Palais Matignon'is kokku töölise ametiühingute ja töösturite organisatsioonide juhid ning sõlmiti n.-n. Matignon'i kokkulepe, mis kõlas järgmiselt:

1. Tööandjate delegatsioon nõustub otsekohe kollektiivsete töölepingute sisseseadmisega.

2. Tööandjad tunnustavad töölise arvamist ja ametiühingulist vabadust. Nad kohustuvad töölise ametiühingusse kuulumist või mittekuulumist mitte arvestama mõõduandva tegurina tööle võtmisel (palkamisel), töö jaotamisel, distsiplinaarabinõude tarvituselevõttus ja vallanda-

mises. Kui üks kahest poolest tõendab, et töölise vallandamine seisab vastuolus teiste maksivate tingimustega, kohustuvad mõlemad pooled fakti kindlaks tegema ja soodsa lahenduse leidma.

3. Ametiühinguliste õiguste rakendamisel ei tohi olla seadusevastaseid akte tagajärjeks.

4. Reaalpalgad, nagu need olid 25. V 1936. aastal, astendatakse tabeli järgi tõstetud madalamate palkade osas kuni 15%, kõrgemate palkade osas kuni 7%, kusjuures palkade kõrgendamise keskmine protsent ei tohi üheski ettevõttes tõusta üle 12-ne.

5. Igasse ettevõttesse, millises on enam kui kümme töölise, paigutatakse kas kokkuleppel ametiühinguga või säärase puudumisel otseselt valijate eneste poolt kaks delegeritit ja asendajat. Neil delegeritil on õigus direktioonile esitada isiklike kaebusi, mis pole leidnud ära kuulamist, kuid mis puudutavad maksvaid seadusi, määrusi, palgatarife, tervishoidlikke ja töökaitse tingimusi. Delegeritavaiks on valitavad ainult prantslased, üle 25 aasta vanud, kes pidevalt vähimalt 1 aasta on olnud samas ettevõttes tegevuses.

6. Ettevõtjad kohustuvad streikide puhul mitte tarvitama sanktsioone.

7. Ametiühingute juhid nõuavad streikijailt otsekohe töö taasalgamist, niipea kui ettevõtja on võtnud vastu üldise kokkuleppe tingimused ja töölisega läbirääkimisisesse astunud.

Matignon'i kokkulepe ei vastanud aga Prantsusmaa töösturite soovidele, kuid sõlmimine toimus õieti sundolukorras. Pärast seda lepet Prantsuse töösturikond asus ülemaaliselt kõiki ühendavaid tipporganisatsioone looma. Ja selleks oli ka viimne aeg, sest Prantsusmaa sotsiaalpoliitika kujunes diktaatorlikult määravaks Confédération Générale du Travail — lühidalt C. G. T. — ja selle juhi, peasekretär Léon Jouhaux', tahe. Kuivõrd nimetatud ametiühingute liit on oma mõjuvõimuse kindel, seda tõendas sama Jouhaux ühes kõnes sõnadega: „Sundusliku töötülide lahendamise seadus võe-

takse Prantsusmaal vastu, kuna C. G. T. seda tahab.“

Hoolimata frangi devalveerimisist ei suutnud valitsus Prantsusmaa majandusolukorda enam stabiilsust tuua, mille juba korra oli kommunistlikult häälestatud C. G. T. ja n.-n. masside surve kõikuma löönud. Kõrvuti palkade tõusuga, mis on seni ulatanud 65%, algasid võidujooksu hinnad. Hinnad tõusevad ka praegu. Suurmüügi indeks tõusis jaanuarist kuni aprillini 513-lt 539-ni, aasta tagasi oli see aga 377. Samal ajal clumaksumus on tõusnud umbes 24%. Blum'i ja rahvafrondi n.-n. sotsiaaleksperimenti mõju hakkas end näitama kõikidel aladel. Saavutatud palkade juurekasvu sööh elukalliduse tõus peagu täieliselt — nõnda et majanduse elustamise teooria masside ostujõu tõstmise läbi sel moel muutus täieliseks pettumuseks. Ametnike, maja- ja kapitaliomanike kindlad tulud hakkasid üha enam kaotama oma ostujõus. Kesk-klass on sattumas kitsikusse ja seetõttu see suur kiht rahvastikust muutub üha enam rahutuks. Väljaveos on peaegu täiel rindel saabunud seisak. Turism — Prantsusmaale niisama olulise väärtusega nähtus kui luksustarvete-tööstus — kannatab sisemaa elu kallinemise tõttu. Need mõlemad alad on oma viimsed lootused rajanud suurele eeloleval suvel peetavale Pariisi messile, millise väljachtist aga lakkamatud töötülid häirivad. Eriliselt kahjulikumat osutunud Prantsusmaa majanduselu kindlusetus ka suurtööstuse hinnakalkulatsioonidele. Pikaajalisemate lepingute sõlmimine on seotud suure riisikoga, kuna tööstusel lasuvad koormatused on alatiselt muutuvad ja streigid ning valitsusvõimude korraldused segavad produktsiooni käiku.

Kogu Blum'i sotsiaaleksperimenti lõplikult rööpast välja lüüa ähvardava hindade tõusu vastu hakkas nüüd valitsus üha teravamalt välja astuma. Pariisi loodi n.-n. „liiakasuvõtjate kohus“ ja ähvardati kõrgete karistustega kõiki pahatahtlikke hindade tõstjaid. Hindade kontroll pidas koguni vajaliseks väikekaubanduse tarvis „normaalsete“ hinnakirjade väljatöötamist. Teiseks suurmureks loetakse riigi rahandust, kuna hirm uue frangi devalvatsiooni pärast pidurdab tegevust, põhjustab suurt sissevedu ja toormaterjalide kuhjumist. Ühtlasi on suured summad Prantsusmaa kapitali valgunud mujale. Senaator Bénazet' andmel „Matin'is“ on 30 miljardit fr. Šveitsis, 30 miljardit Inglismaal, 15 miljardit Hollandis ja Ameerikas ja 10—15 miljardit muudes maades.

Et sellel kapitali põgenemisel on ka põhju-

sed, näitab veebruaris Léon Jouhaux' kõne, kes 20.000 töölise ees lausus: Tööliskond peab endale ülesandeks seadma suurbigakapitalismi purustamise. Kontroll ja panganduse ning rasketööstuse riigistamine on tingimata nõutavad. Valitsuse ja tööliskonna vastased tuleb panna minestusse, mitte sel teel, et neid vangistada, vaid neid tuleb käskija positsioonidelt eemaldada. Tänapäeva kasusaamisele rajatud süsteem tuleb asendada teisega, kus tööline töötab üldsusele, ja nii saab ka talt nõuda suuremaid pingutusi.

Hoolimata „Front populaire'i“ sõjakusest, lakkamatult tööstuse tootmist häirivaist palganõudmistega seotud streikidest ja 40-tunnilise töönädala laiendamise püüetest kogu tööstusle, jõudis Blum äratundmisele, et suurelt kavatsitud sotsiaaleksperiment on jooksmas liiva. Ei ole võimalik samal ajal palku tõsta ja tööaega vähendada. Léon Blum andis loosungi — p a u s, mis sisuliselt tähendab, et töölismassid peavad ajutiselt ootama oma nõudmistega. Sellele täienduseks sõnas Prantsuse majandusminister Spinasse: „Hindade hoidmine vääringeru tasemele vastaval kõrgusel on Prantsusmaa probleem, meie peame selle lahendama, muidu me hukume.“

Üheks valusaimaks kohaks Prantsusmaa sisepoliitika on võitlus ametiühingute läbi tekkinud „masside survega“. Pariisi ajakirjandus kirjutab päris avalikult ametiühingute despootiast, märkides, et praeguses olukorras pole Prantsusmaal enam ükski valitsus võimalik, mis tahaks C. G. T. vastu üles astuda. Sellest tingitult on koguni kerkinud mõte ulatuslikult organiseerida keskklassi vastukaaluks ametiühingute võimule.

Prantsuse ametiühingute võimulialduse kohta on praegu näiteid külluses.

Nii on Pariisi hotellide ja restoranide personal teatanud, et nad algavad streiki just suure maailmanäituse ajal, kui nende nõudmisi crakohasaamisbüroode ja jootraha andmise likvideerimises ei täideta. Ka maailmanäituse väljakul ehitustööde juures on C. G. T. diktatuur tunduv, tehes takistusi töölisele, kes ei kuulu ametiühinguisse, ja ettevõtjaile. Surve läks koguni nii kaugele, et suurnäituse väljakul ehitustöödel tegevuses olevad 3000 ettevõtjat esinesid valitsuse ees protestiga, nõudes tööandjate autoriteedi jaluseadmist, töötamisvabadust ja lepingute austamist. Lõpuks on ametiühingud need, kes valitsuse

poolt seatud töö vahekohtu otsuseid palkade asjus ei täida.

5. mail peetud koosolekul jõudis 9 kuu eest loosungi all „Tout est possible“ võimule astunud rahvafrondi valitsus murrangu ni — mida on nimetatud Léon Blumi käiguks Canossa'sse.

180-kraadiline pööre, mis sellel otsustaval koosolekul tehti, taotleb prantsuse väikekodanlase usalduse tagasivõitmist, vääringu stabiliteedi hoidmist, pöördumist tasakaalustatud eelarve juure ja ka relvastuskulude väljaminekute kitsendamist.

Selgus täies ulatuses, et rahvafrondi eksperimendi tagajärjel segi löödud majanduselus tasakaalu saavutamiseks on vaja lahendada kapitali-, hindade- ja tööprobleem.

Viimase puhul on selgunud, hoolimata praegu Prantsusmaal olevast 400.000 töötust, et valitseb suur puudus oskustöölisist. Üks põhjus seisab ka selles, et kriisi ajal saadeti ligi 1.000.000 välismaist töölit üle piiri. Et tõusvale tööstusproduktioonile mitte raskusi teele veeretada, on isegi ametiühingute ringides asutud seisukohale, et abistajaina peavad siin uuesti kõne alla tulema välismaised töölised, näit. söetööstuses, kus produktioon tööaja lühendamisel läheb kõvasti tagasi.

Ka äratundmine, et elastne käsitlusviis tööaja lühendamiseks on vajaline, leiab viimasel ajal üha enam pooldajaid nii valitsusringides kui ka ametiühingute juhtide hulgas.

Üks C. G. T. juhtivaid isikuid — Belin — seletas hiljuti: „Tööaja reformis tuleb üleminekuajal olla painduv. Ametiühingute päevakorras on: „40-tunnilist töönädalat tuleb kaitsta tööproduktiivsuse tõstmisega“.“

Kritiseerivalt on üles astunud ka Pariisi kaalukaimad majandusteadlasi prof. Charles Rist. Viimane lausub otseselt, et valitsuse majanduspoliitilised põhimõtted, mis baseeruvad kitsendustel, sobisid depressiooni-ajastul, pole aga kohandatavad praegusele kõrgekonjunktuuri algusele. „Uus haigus nõuab uusi ravimeid.“ „Tööaja kitsendamine 40 tunnini,“ sõnas prof. Rist, „on oma mõtte kaotanud, kuna tõus tööstuses ise hävitas töötute armee. Tööaja lühendamine teeb praegu ainult produktiooni kallimaks ja võtab tööliselt ära palkade tõusu reaalse kasu!“

Samal ajal on märgitav tugev käärimine rahvafrondis eneses. Valitsuse kursi muutusega ei ole rahul äärmised pahempoolsed ei ka radikaa-

lid. Viimased teatasid avalikult, et nad loobuvad rahvatrondi toetamisest, kuna praegune valitsuse poliitika on lihtsalt propagandarelvaks äärmiste pahempoolsete käes.

„Front populaire“ vasak tiib aga nõuab relvastamise otstarbeks määratud siselaenu kõrval uut 10-miljardi-frangilist krediiti, mis oleks määratud avalike tööde näol chitustöölisele välja jagamiseks.

Pariisil on praegu täiesti puhkuseaja ilme, kuna laupäeviti on suletud pangad, pühapäeval nii-kui-nii kõik ettevõtted ja esmaspäeviti kõik ärid — ka detailmüügi-kauplused. Varsti pärast 5-päevalise töönädala maksmahakkamist pidi valitsus olude sunnil vastu tulema väikekaupmeestele ja võimaldama neil keeldud tööpäeval isiklikult ilma sellide abita kundesid teenida. Kodanlikud lehed kardavad, et prantslase temperament ei kannata kaua välja sellast sunnitut ja pikka „week end“i. Prantsusmaa majanduslik saatus on praegu huvitavas faasis, on küsimuses — kas võidab liberalism lõplikult riigistamise hädaohu? Loomulikult on radikaalsed sotsialistid ja kommunistid selle vastu, kuna nad näevad, et nende plaanid riigi sotsialistliku majanduse ülesehitamiseks tühjuvad.

Viimase aja sündmusis on kahtlemata õige suureks mõjuriks Prantsusmaa teine suurvõim — ülemaaline töösturite liit — „Confédération Générale du Patronat Français“ — lühidalt C. G. P., milline lakkamatult juhtis valitsuse tähelepanu väärnähtustele, pidurdas lock-out'iga tööliskonna meeleolu-streike ja asutas büroo, milles koos teiste majandusorganisatsioonide ning kaubandus-tööstuskodadega arendas ülemaalist selgituspropagandat, et avalikkusele selgesti näidata „rahvafrondi“ väär-majanduspoliitikat ja selle võimalikke tulemusi.

Sotsiaalvõitlus Ameerika Ühendriikides.

Sotsiaalvõitlus USA-s, mis möödunud aasta novembris pärast president Roosevelt'i taasvalimist täie jõuga puhkes, on oma iseloomult ja põhjustelt osalt teissugune kui samalaadne tööliikumine Prantsusmaal.

Ka Ameerika töötulide peamne põhjus seisab majanduse elavnemises. Kõrgekonjunktuur on soodus streikimiseks ja seda võimalust ruttasid eriti streikimishimulised USA töölisametiühingud kohe kasutama.

Nõudmised, mis püstitati möödunud aasta detsembris streigi hooajaks, on oma ulatuselt täiesti ameerikalikud. Mõistlikuks elustandar-

diks peeti 1,77 \$ tunnitasu, minimaalpalgaks 73 cent. tunnitasu. Juba viimasegi nõude teostamine sunniks praegu maksvaid töötasusid tõstama 20—25% võrra.

Tänavusel USA töötulide perioodil on õigupoolest kaks teravalt iseloomustavat tunnus: esiteks — Prantsusmaalt laenatud eeskujul n.n. „sit down“-streikide kui relva kasutamine, et vabrikute okupeerimisega sundida kõrgekonjunktuuri tõttu tootmishimulisi tööstureid alistuma. Teiseks — iseloomustab USA töötulised suur sisemine võitlus ametiühinguis, mille sihiks on ametiühingute radikaliseerimine. Vanadest konservatiivscist ametiühinguis American Federation of Labour, milliseid juhib William Green, lahkus radikaalsem osa, eesotsas L. Lewis'iga, kes lõi endale uue organisatsiooni „Comitee for Industrial Organisation“. Nende kahe mehe võitlus pealubki kogu Ameerika tähelepanu. Streikide sceria, mis käesoleva aasta algusest peale Ameerikat vapustab, on õigupoolest L. Lewis'i lavastus, et kindlustada oma võimu ja üha rohkem koondada enese ümber uusi ametiühinguid.

Streikide laine signaal anti möödunud aasta oktoobris Vaikse ookeani ranniku sadama- ja dokitöölise poolt.

Järgnevalt agressiivne Lewis hakkas ette valmistama pealetungi Ameerika praeguse tööstusliku tõusu kahele peategurile, nimelt — autotööstusele.

Aasta alul puhkeski CIO initsiatiivil General Motors'i tehastes autotöölise streik, laienes ning tõmbas kaasa otseselt ja kaudselt ligi 150.000 töölise. Lewis ei saavutanud siin kõiki neid tulemusi, mida ta lootis. Lewis tahtis, et tema ametiühingud oleksid ainsaks õiguslikuks organiks töölise poolt kollektiivlepingute sõlmimisel. „General Motors“ kontsern ei nõustunud sellega ja andis vaid niipalju järele, et CIO on kollektiivlepinguid sõlmivaks pooleks ainult oma liikmete suhtes.

„General Motors'i“ suurstreik lahenes, kuid ei toonud rahu nimetatud tööstusharru, ehkki kontserni vice-president S. Knudsen iseloomustas tehaste käitumist sõnadega: „Jätke meid rahule, tahame autosid valmistada.“ „General Motors“ lisas töölisele palka 5 centi tunnis, millele paratamatult pidid järgnema „Packard“, „Chrysler'i“ kontsernid. „General Motors“ saab lähima 6 kuu jooksul jälle toota 225.000 autot kuus, kuid selle aja kestes CIO ametiühingud viivad oma organiseerimistöö lõpule ja Ameerika au-

totööstust ootavad uued ja suuremad raskused. Töölise käes on osutunud eriti kardetavaks relvaks „sit-down“-streik, ja just selle tõttu, et massproduktiooni-tehaseis käputäis jooksva linde juures töötavaid töölise tööd katkestades võib seisma panna terve hiiglakäitise — vastu enamiku töölise tahtmist. Seda näitasid möödunud aasta suurstreigid „Good Year“, „Firestone'i“, „Goodrich“ ja „Akroni“ kummitööstusis. „Sit-down“-streikide kaudu tekitatud töötakistused tõid kahju ainuüksi „Akroni“ tehastes 700.000 \$, ja seejuures ei saavutanud töölised mingisuguseid nimetamisväärseid võite. „Sit-down“-streigid kujunesid epideemiaks ja leidsid kasutamist otse naeruväärseil juhtumeil, näit. selleks, et mõnd vastumeelset töölise produktiooni käigust välja lülitada.

„Sit-down“-streikide epideemia, nagu ennustasid kogemused kummitööstuses, laienes ka autotööstusele. Märtsi algul keeldusid Chrysler, Hudson ja Chevrolet kontsernid Lewis'i ametiühinguid tunnustamast ainsaks kollektiivlepinguid sõlmima õigustatuks pooleks ja selle tulemusena puhkesid seal uued streigid 100.000 töölise ulatuses.

„Chrysler'i“ kontserniga võitluses õnnestus Lewis'il saavutada lepe, mille järgi tal on monopol kollektiivlepingute sõlmimises. Töölised omalt poolt kohustuvad istumisstreigist loobuma.

Ainus, kes paneb autotööstuses ametiühingule edukalt vastu, on Henry Ford'i kontsern, kus maksetakse parimaid palku Ameerikas. Ford olevat isegi ähvardanud ametiühingute mõju parandamiseks tõsta põhipalka 10 dollarini päevas.

Hiljuti peetud kõnes lausus Henry Ford: „Meie ei tunnista kunagi autotöölise sündikaati ega seal hulgas ka nende juhti John Lewis'i. Need töölised, kes laskuvad streigini, vallandatakse. Kuid meil pole midagi nende vastu, võtame neid uuesti tööle, kui nad kahetsevad, sest teame, et nad on oma juhtide poolt petetud inimesed. Pean aga lisama, et, kahjuks, kui asjaolud nõuavad, oleme sunnitud tarvitusele võtma jõu.“

Minnes üle streigiküsimuse juure lisas Ford: „Meie pole teinud mingisuguseid takistusi. Ent meie inimesed teavad, mida me võime, mida mitte. Need, kes tormavad varanduste kallale, mis neile ei kuulu, peaks minu arust asetatama ühele pulgale murdvarastega. Poliitikud, kes on valitud üldsuse huvide kaitseks,

peaksid teatud mõttes olema ka politseinikeks ja kaitsma töösturite huviseid ja õigusi.“

Fordil on aga raske võitlus ees, kuna Ameerika liidukohus tunnistas n.-n. Wagneri akti põhiseaduslikuks, mille järgi karistuse ähvardusel on ettevõtted kohustatud oma töölistkonnaga astuma kollektiivseisse läbirääkimisesse.

Detailsemalt võetuna Wagneri akti tunnustamine tähendab, et töölistkond tohib organiseeruda ametiühingusse ja tööandjad on kohustatud nende töölistega läbirääkimisi pidama, kes on delegaatideks valitud käitise töölistkonna enamuse poolt. Töölistdelegaatidel on õigus kogu töölistkonna nimel rääkida.

Ametiühingud nimetavad Wagneri akti Ameerika töölistkonna „Magna Charta'ks“, kuna see annab neile seadusliku õiguse organiseerumiseks ja õiguse juhtida kollektiivlepingute läbiviimist. Wagneri akt viidi 1935. a., veidi aega pärast NRA lõpetamist, kõrgema liidukohtu poolt kongressi päevakorda ja võeti seal vastu. Wagneri akt on üheks NRA-sse kuuluvaks eriseaduseks ja piirduv oma sisult vaid eespool öeldud töölistkonna organiseerumise ja kollektiivlepingute sõlmimise õigusega. Otsus Wagneri akti kasuks langetati USA kõrgeimas kohtus hääletega viis nelja vastu.

Lewis'i ametiühingute järgmine hoop suunati Ameerika võimsale terasetööstusele, kus üldstreik oleks tabanud ½ miljonit töolist.

Veebruari lõpul see USA võimsaim tööstusharu hakkaski tegema ettevalmistusi üldstreigi vastuvõtmiseks. Ameerika terasekuningad olid senini keeldunud kategooriliselt ametiühingutega arvestamisest.

Streiki kardeti puhkevut Gary's, Indiana osariigis, kus maailma suurim — Carnegie — terasevabrik töötab 45.000 töölisega.

Suurstreik terasetööstuses pidi puhkema 1. aprillil. Asjaoludega seltsis aga uus tegurina majandusliku elavnemise tõttu börsidel terasetööstuse väärtpaberite erakordne tõus, n.-n. „boom“. Ameerika terasekuningad, eesotsas Morgan'iga, otsustasid olu-poliitika kasuks. „Boom'ist“ saadavate kasude nimel loodi esialgne kompromiss töölistega. Algust tegi „National Steel Corporation“, kes seadis sisse 40-tunnilise töönädala ja 5 doll. suuruse minimaalpäevatasu. Järgnesid „United Steel Corporation“, „Republican Steel“ jt. Ainult üksikud vabrikud võtsid streigi vastu ja puhastasid politsei abiga ruumid „sit-down“-streiki korraldavaist töölistest.

Ootamatu pööre terasetööstuse töötulis tähistas USA-s John L. Lewis'i suurimat, kuigi tõenäoliselt ajutist, võitu. Morgan'i terasekontsern oli oma asutamiseest 1901. a. alates teravalt olnud kollektiivlepingute sõlmimise vastu ja vastukaaluks koguni loonud oma mõju all seisvad ametiühingud „Company Unions“.

CIO ametiühingud saavutasid terasetööstuseski õiguse kollektiivlepinguid sõlmida ainult oma liikmeskonna nimel, ainult Ameerika oludes võimalikku, eespooltoodud viisil konjunktuuri kasutavad terasetöösturid pole aga öelnud veel oma lõplikku sõna.

Kolmas Lewis'i atakk suunati pruunsöekaevandustele, kus maksev kollektiivleping lõppes 1. aprillil. Pennsylvanias puhkes seejärel ulatuslik suurstreik, millest võtab osa 463.000 söekaevurit.

CIO ametiühingute pealetungid ei lõpnud aga kõigis tehases kaugelki nii edukalt kui terasetööstuses. Douglase lennukitehases, kus 200 töolist alustas istumisstreiki, kuulutas vabriku valitsus lock-out'i, vallandas 5600 töolist ning ruumid puhastati „istujaist“ politsei ähvardusel.

Ameerika põnevaimaks probleemiks on võitlus „sit-down“-streikide epideemiaga, millised ebaseaduslikuks kuulutas ka Green'i ametiühingute liit.

Ka USA töösturite tipporganisatsioon „National Association of Manufacturers“ läks pealetungile üle, soovitades istumisstreikide vastu oma liikmeil tarvitada järgmisi vahendeid:

1. Oma-abi põhimõttel jõuga puhastada tehased „istujaist“.
2. Kaebused esitada „istujaile“ kui võõra vara pahahtlikele kasutajaile.
3. Esitada tsiviilnõudeid kahjude kattteks.
4. Sõlmida esialgseid kokkuleppeid, et hoiduda istumisstreikidest.

Istumisstreikide nähtus leiab suurt tähelepanu ka USA valitsuse juures, kus üha enam tööliste ametiühingute ülekätmineku taltsutamiseks hakatakse vajaliseks pidama sundtöötulidelahendamist. Töölistorganisatsioonid oma tegevusohinas on hakanud ignoreerima ka valitsuse korraldusi. Teisest küljest ametiühingud kasutavad „sit-down“-streike nagu Prantsusmaal väljapressimismanöövriteks.

Ameerikale tähendab Lewis'i ametiühingute radikaalse poliitika võit uusi raskusi, kuna see toob enesega kõrgendatud tööpalku ja lühendatud tööaega, mille tagajärjel produktsioonikulud suuresti tõusevad. On loomulik, et produktsendid

need kulud veeretavad tarvitajale, ja selle tulemusena tõuseb üldine elumaksumus, sellele järgnevad nõiaringis uued tööolude parandamise nõuded ja Ameerika avalikkus hakkab nägema Lewis'i võidu kaudu vastuminekut tõsisele kriisile. Teisest küljest tunduvad põhjendatuina kartused, et Lewis'e radikaalne liikumine sam-

mub käsikäes kommunismiga. Sellesisulisi süüdistusi on Ameerika avalikkuses ilmunud terve rida. Ontario osariigi kuberner on üks neist, kes kuulutas Lewis'ele sõja ja ähvardab kogu osariigi valitsusega lahkuda, kui liiduvalitsus ei toeta teda võitluses CIO streigilainega.

Sks.

Linamonopol kummitab uuesti.

Viimasel ajal on uuesti üles kerkinud linakaubanduse monopoliseerimise küsimus ja Põllutööstusministeeriumi Põllumajanduse osakonnas töötatakse välja riikliku linamonopoli sisseadmise juhtnõõrid, mis lähevad Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

Ajakirjanduse kaudu on saanud teatavaks, et linamonopoli sisseseadmiseks on peamisteks põhjusteks, et linakasvatatajale kindlustada kindel hind ja et lina kvaliteeti tõsta parema harimise teel.

Sel puhul kokku tulnud Tartu linna ja maakonna linakaupmehed, kaaludes monopoli maksmapanemise küsimust, jõudsid otsusele, et linamonopoli maksmapanek ei ole soovitatav järgmisil põhjusil: kuna praegu linakaubanduses valitseb kõrgekonjunktuur ja linahinnad on head ega ole karta hindade langust lähemas tulevikus, siis pole põhjust oletada, et linakasvatamise külvipind väheneks. Otse vastupidi, põllumehed on valmis praeguste hindade juures lina rohkem külvama kui seda tehti senini.

Kui riik linakasvatatajale soovib maksta preemiaid, siis on see teostatav ka linakaubanduse praeguse seisukorra juures. Erakaubanduses sunnib võistlus linakasvatatajale maksuma viimast hinda ja kaupmeeste kasuprotsendid osutuvad selle juures minimaalseiks, kuna linamonopoli valitsemise kulud kujuneksid märksa suuremaks kui need praeguse korra juures on. Igas linaokkoostupunktis peab olema teatud arv palgalisi ametnikke ja teenijaid, kuna erakaupmees on ise ostja, praaker, kassapidaja, raamatupidaja ja aidamees. Kõike kokku võttes on erakaubanduse administratsioonikulud palju vähemad kui monopoli omad.

1934. a. moodustati Kaubandus-tööstuskoja juures linakaubanduse komisjon, milline töötas välja juhtnõõrid linakaubanduse korraldamiseks ja lina kvaliteedi tõstmiseks, kusjuures linakaupmehed igas maakonnas need juhtnõõrid omaks võtsid. Sellest ajast peale on lina kvali-

teet tunduvalt paranenud. Linakaupmehed on täiesti veendunud, et linamonopol seda paremini korraldada ei suudaks, sest põllumehed, kes puudulikult haritud linu turule toovad, on vilumata ega oska linu paremini harida.

Seepärast on soovitatav, et ametisse seataks instrktorid, kes korraldaksid linakasvatatajale valdades kursusi linaharimise ja standardsortide väljatöötamise kohta. Kaupmehed oleksid sel puhul nõus isegi kulusid kandma paari instrktori ametisse seadmiseks maakonda. Seega langeks ära väide, et linamonopol paremini aitaks linakvaliteeti tõsta kui erakaubandus. Põllumeeste-linakasvatatajatega kokku puutudes selgub,

et laialised linakasvatatajate hulgad on monopoli vastu ja pooldavad erakaubanduslikku korda.

Kõigil meil on meeles esimese linamonopoli tagajärjed 1919.—1921. a., millal lina külvipind vähenes üle 50%. Vabakaubanduse ajal on see aga aasta-aastalt tõusnud.

Monopoli pooldajad toovad ette, nagu võiks monopoli olemasolul linakasvatatajatele maksta kõrgemat hinda kui seda võivad crakaupmehed.

See väide ei pea paika juba seepärast, et nagu eespool öeldud, crakaupmehed on sunnitud võistluse pärast linakasvatatajatele maksma äärmisi hindu, milleks aga monopoli valitsusel pole mingit vajadust, kuna tal puudub võistleja.

Kaubandus-tööstuskoda võttis Tartu linakauplejate seisukohad omaks ja esitas Põllutöö- ja Majandusministeeriumile oma arvamise, et ta linamonopoli sisseseadmist kuidagi ei poolda ega pea otstarbekohaseks.

Sadamate seaduse eelnõu.

Kaubandus-tööstuskoda arutas Sadamate seaduse eelnõu ja leidis selle üldiselt vastuvõetava olevat, kuna eelnõu koostamisel on väga mitmes küsimuses arvestatud ka eramajandusorganisatsioonide seisukohti.

Eesti sadamad on enamikus väikesed, võistlus nende vahel puudub ja sadamate varandused kuuluvad suuremas osas riigile, mispärast ka nende valitsemine ja majandamine riigi (administratiiv) organite kaudu võib osutada küllalt otstarbekaks. Koda, võttes arutuse aluseks Meriseaduste Komisjoni poolt välja töötatud seaduse projekti, leiab, et meie oludes ja sadamate praeguse läbikäigu juures pole ehk tarvidust, arvestades Veeteede Valitsuse vastuseisu, sadamaid ja nende valitsemist autonoomseks muuta, kuigi seda tuleks silmas pidada tuleviku tarvis, arvestades sadamate korraldamise ja valitsemise eeskujude Ohtu-Euroopa riikides.

Kaubandus-tööstuskoda toetab sealjuures täiel määral eelnõus esitatud seisukohta Sadamate Nõukogu suhtes, millel oleksid konsulteeriva instantsi funktsioonid, kuid ei saa nõustuda kavasa ettenähtud Sadamate Nõukogu koosseisu ja kompetentsiga, vaid sooviks seal näha järgmisi muudatusi:

Koda sooviks, et nõukogu koosseisu kuuluksid: Veeteede Valitsuse direktor, 1 liige teedeministri määramisel, 1 liige majandusministri määramisel, 1 liige Tallinna linnavalitsusest (soovitavalt linnanõunik), 1 liige Pärnu linnavalitsusest ja 4 liiget kaubandus-tööstusringkondade poolt Kaubandus-tööstuskoja valikul ja Vabariigi Valitsuse kinnitamisel, neist 2 laevandus-, 1 suurkaubandus- ja 1 suurtööstusringkondadest.

Nõukogu liikmed peaks määratama viieks aastaks. Neid ei tuleks lugeda riigiteenijaks nõukogusse kuulumise põhjal.

Nõukogu liikmete hulgast määraks teedeminister igaks aastaks nõukogu esimehe, kuna tema asendaja peaks valitama igal aastal nõukogu poolt.

Ei näi otstarbekohane olevat, et omavalitsuse esindaja määrataks Linnade Liidu poolt esitatud kandidaatidest. Meie linnadest on vaid 2 — Tallinn ja Pärnu — suuremad sadamalinnad, mispärast oleks loomulik, kui Sadamate Nõukogu tööst võtaksid osa mõlemate sadamalinnade esindajad — linnavalitsuse liikmed. Linnavalitsuse liikmeid nõukogus tuleb esitada vastavate linnade volikogude poolt valitud liikmetele põhjusel, et viimaste valimise juures võivad sageli esile kerkida poliitilised motiivid, milline hädaoht linnavalitsuse kui permanentsema ja vastutusrikkama organi juures tohiks olla vähem.

Mis puutub Kaubandus-tööstuskoja esindajate osavõttu nõukogust, siis on see kavas liiga piiratud ja keeruliseks tehtud. Koda kui eramajandusorganisatsioonide koondis sooviks näha enesele nõukogus esindust, mis oleks vastav tema mõjule ja ulatusele sadamate tegevuses. Kavas ettenähtud kaheliikmelise koja esindusega ei saa mingil tingimusel nõustuda, kuna viimased kaugelki kõiki neid eramajanduse sfääre ei suuda esindada, kes on huvitatud sadamate majandamisest, pealegi kui nõukogu on ühine kõikidele sadamatele. Minimaalsem nõue oleks 4 esindajat — 2 laevandus-, 1 suurtööstus- ja 1 suurkaubandusringkonnast.

Sealjuures eramajandus ei soovi sugugi pretendeerida sadamate valitsemises juhtivaile kohtadele ega vahele segada sadama administratiivvõimude tegevusele, kes tegelikult sadamate majandamist teostavad, kuid vähemalt konsulteerimise võimalus peaks majandusringkonnal olema, millest võib sadamatele vaid kasu tulla. Kaubandus-tööstuskoja arvates tuleks tõsiselt

kaaluda võimalust seadusega anda Sadamate Nõukogule suurem mõju sellega, et oleks ette nähtud kord, kuidas otsused läbi viiakse (näiteks kavatsusel oleva Raudteede Nõukogu eeskujul).

Ei saa nõustuda ka kavasa ettenähtud Kaubandus-tööstuskoja esindajate määramise korraga, kuna see on liiga raskepärane ja ebapraktiline. Kui riigivõim võimaldab nõukogu näol ka eramajanduse organisatsioonide osavõttu sadamate valitsemisest, siis leiame olevat loomuliku, et vastavad ringkonnad — Kaubandus-tööstuskoda — ise loovad endale esinduse, milline järelevalve korras võiks alluda ainult kinnitamisele Vabariigi Valitsuse poolt.

Ei pea paika ka väide, et nõukogu suureks ja töövoimetuks on paisutatud. 9-liikmeline komisjon, täites konsulteerivaid funktsioone, on peaaegu niisama elastne kui kuue-liikmelinegi, kuid tema otsustel on kahtlemata enam kaalu.

Mis puutub nõukogu juhatusse, siis leiab koda loomuliku olevat, et nõukogu esimees on määratav, kuid tema asendaja peaks olema valitav.

Nõukogu kompetentsi ja funktsioonidesse puutuvais küsimusis sooviks Kaubandus-tööstuskoda eelnõus näha, et sinna kuuluksid ka sadamate suundmäärused.

Peaks olema iseenesest mõistetav, et suundmääruste väljatöötamine kuuluks nõukogu kompetentsi, kuna pealegi eelnõu kohasel võidakse sadamate suundmääruste kehtivust laiendada ka väljaspoole sadama administratiivpiire, mispärast konfliktide ärahoidmiseks kohalikkude omavalitsuste ja eramajandusorganisatsioonidega oleks otstarbekohane enne nende kehtima hakkamist neid nõukogus läbi arutada. Kaubandus-tööstuskoda eelnõu läbivaatamisel arvestas seda, et suundmääruste väljatöötamine allub nii-kui-nii nõukogule, kuid sooviks siiski, et celtoodud seisukoht kindlakujuliselt seadusesse sisse viidaks.

Ei tohiks vist tekitada raskusi, kui nõukogule enesele antaks õigus küsimusi üles tõsta, mis eramajandust ja omavalitsusi huvitavad. Sellega kergendatakse tunduvalt vastastikust arusaamist riigiasutuste ja eraorganisatsioonide vahel ning kiirendatakse asjaajamist. Jääks ära pikk ja tülikas palvete ning märgukirjade tee, mida vastavad organisatsioonid ja asutused peaksid kasutama tähelepanu pööramiseks üksikuile lahendamist vajavaile küsimusile.

Kvoorumi küsimuses tuleks sisse võtta, et nõukogu koosolek on otsusevõimeline, kui sellest võtab osa 5 liiget, nende hulgas esimees või

ta asendaja. Nõukogu kvoorumi määritlemise põhjal kavasa võib asuda seisukohale, et nõukogu on loodud vaid mingiks ministeeriumide-vaheliseks komisjoniks, milline vaid hädavajalistel juhtudel kuulab ära ka eraorganisatsioonide arvamise. Koja vaate järele on nõukogu ikka esijoonel loodud selleks, et sadamate valitsemisel pöörataks tähelepanu ka eramajanduse ja omavalitsuste arvamistele ja seisukohtadele. Sel põhjusel ka leiti soovitavaks eelnõu muuta vastavalt nõukogu üldsihile ja üldistele komisjoni-desse puutuvaile põhimõttele.

Erasadamate valitsemist käsitlevas osas tuleks eelnõust kustutada lause: „Avalikuks kasutamiseks avatud erasadama valitseja kuulub teedeministri kinnitamisele“.

Ei saa eeldada, et erasadamate omanikud hooldaksid oma varandusi halvemini kui seda teeb riik. Siin näib olevat põhjendamatu, vastandiks senisele korrale, eraõiguse sfääri tungimine — nõue, et erasadama valitseja alluks riigivõimu kinnitamisele. Erasadama omaniku enese huvides seisab sadamavalitsejaks kohase isiku määramine. Teisest küljest jääb riigivõimule sadamavalitseja tegevuse üle ikkagi järelevalve õigus (§ 27 viimane osa), mis võimaldab ka tekkivaid väärnähtusi otsekohe likvideerida. Tekitatud kahjude puhul ei oleks õiglane, kui kolmandate isikute poolt tekitatud kahjude hõndamine alluks ainult sadamakaptenile. Viimane moodus mitte üksnes ei võimalda korruptsiooni ja kuritarvituste tekkimist, vaid komplitsceritud juhtudel, kus kahjude kindlaks tegemine väga raske on, võib eksliku hindamise tõttu kannatada samahästi kolmas isik kui ka riik. Sel põhjusel leiame vajaliku olevat fikscerida seaduses expressis verbis asjatundjate juurekutsumise vajadust.

Sadamatööstusesse puutuvais osades paistab Kaubandus-tööstuskojale otstarbetuna kanda seadusesse kohaliku koloriidiga eeskirju (vastav määrus oli senini mõeldud vaid Tallinna sadamale), mis omal ajal poliitilistel motiividel antud, kuna tarvidus nende järele on kadunud. Parim moodus on sadamatööstuse registreerimise alused ja kord jätta teedeministri määrata, kes igal konkreetsel juhul, arvestades Sadamate Nõukogu seisukohti, annaks vastavaid määrusi. Pealegi osutub nimetatud määruste muutmine palju lihtsamaks ja kiiremaks, kuna meil tulevikus, arvestades kahekojalist parlamenti, seaduse muutmine võib nõuda pikka aega.

Eelnõu § 45 tuleks kustutada sõnad — „või on karistatud salakaubaveos, samuti välismaa laevade meeskondadel ja vintsimeestel, välja ar-

Ja see on täna
aetud hab?

Siis küll ilma
VERONIKA
habemeajamisvõimuga!

Veronika vahukreem

võimaldab valuta
habemeajamist!

vatud purjelaevad", kuna mainitud paragrahvi esimene pool juba kõneleb isikute kõrvaldamisest

sadamatöölise hulgest, kes tolliseadust korduvalt rikkunud. Seepärast ei näi sõnadel „või karistatud salakaubaveos“ erilist tähendust olevat, vaid need võivad ainult arusaamatusi esile kutsuda. Jäeb selgusetuks, kas kõrvaldamisel sadamatöölise kaadrist on kriteeriumiks ühekordne tolliseaduse rikkumine või on selleks nõutav retsidiiv? Kaubandus-tööstuskoda asub seisukohal, et sadamakaptenil on küllaldaselt võimalusi ebasoovitava elemendi eemaldamiseks sadamast. Ka ei saaks ühekordset eksimust tolliseadustiku vastu pidada niivõrd suureks patuks, et see tingiks isiku väljaheitmise sadamatöölise kaadrist terveks eluajaks.

Ei saa kohaseks pidada välislaevade meeskonnil vintsimestena tegutsemise keeldu, kuna see võib esile kutsuda vastava aktsiooni Eesti laevade vastu välismaal.

Pealegi asub koda seisukohal, et see küsimus on lahendatud Tallinna sadama kommetes (Kaubandus-tööstuskoda Teataja nr. 21 — 1932. a.): „Juhtumil, kui laeval ei leidu eesti keelt valitsevaid vintsimehi, palgatakse viimased stevidooride poolt, kuid vintsimehi tasu maksab laev“, missugune moodus suudab küllaldaselt täita oma ülesannet, kuid pole sealjuures niivõrd teravalt välislaevade vastu sihitud. Seda moodust kasutatakse ka teistes maades, kuna seadusega ei ole kusagil keeldud välismaa laevade vintsimeste töötamine.

Kaupmehe vahendustasu normeerimine riidekaubanduses.

Kaub. -tööstuskoda astus tarvilisi samme Majandusministeeriumi ees.

Teatavasti teostas Majandusministeerium käesoleva aasta algul detail-müügihindade kontrolli Tallinna suurimais riidekaupluses, kus välismaa riidega kaubeldakse. Revideerimise tulemusena tehti neljale ärile takistusi litsentside saamiseks välisriidele.

Sellega ühenduses on ministeerium hiljuti importööridele, samuti ka Kaub.-tööstuskodale, teatanud brutokasu normid, millised ministeeriumi arvates on normaalsed välisriidega kauplemise juures ja milliseid silmas pidades ministeerium kavatses edaspidi litsentside andmisel toimida.

Kuna ministeeriumi poolt normaalseks peetakavad normid välisriidekaubalt on väga mada-

lad ega võimalda kaupmeeskonnal kuidagi tegutsemist, silmas pidades veel eriti seda, et kaupmeeskonna teenistus kodumaa riidekaupadelt on minimaalne, siis kutsus Kaubandus-tööstuskoda kiires korras kokku riidekaupmeeste-importööride koosoleku, kus asuti üksmeelselt seisukohale, et ministeeriumi poolt lubatud brutokasu-protsendid välisriidelt ei suuda kuidagi kaupmeeskonda rahuldada ja teemale edasitegutsemist võimaldada.

Nõupidamisel valiti vastav komisjon, kelle koosseisu kuuluvad esindajad niihästi hulgi-kaupmeeste-riideimportööride kui ka jaekaupmeeste-importööride poolt, pealeselle veel Kaub.-töös-

tuskoja ametnikud. Sellele komisjonile tehti ülesandeks nõupidamisel avaldatud seisukohti arvesse võttes töötada välja omapoolsed ettepanekud, et nendega siis ministeeriumi ees esineda ja küsimus paluda võtta ümberotsustamisele. Komisjon töötas välja minimaalsettepanekud ja esines nendega ka Majandusministeeriumi ees, selgitades riidekaubanduses

valitsevat olukorda ja ühtlasi paludes küsimust uuesti kaalumisele võtta.

Ühtlasi esitas Kaubandus-tööstuskoda ka pikema märgukirja nimetatud küsimuses, tuues põhjalikult ette konkreetseid andmeid, mis küsimuse lahendamisel on tarvilised.

Ministeeriumi poolt on lubatud küsimus lähemal ajal uuesti kaalumisele võtta.

—e.

Eesti väliskaubandus L.-Aafrika Ühendriikidega.

a. Üldiselt.

Eesti ja L.-A. Üh. vaheline kaubandus kestab juba pikemat aega, kuid kannab senini ikka veel juhuslikku iseloomu. Sisse- ja väljavedu toimub suuremalt osalt kaudselt, Inglismaa ja Rootsi riiki

kide kaudu. 1933.—1935. a. oli märgata meie eksportkaupade väljaveos L.-A. Üh. suurt tõusu, kuid 1936. a. näitab tagasiminekut.

Toome siinjuures statistilisi andmeid, mis räägivad ise enese eest:

	1932	1933	1934	1935	1936	5 a. kokku 1932—1936	5 a. keskmine 1932—1936
Sissevedu Eestisse	133.011	204.091	34 158	235.082	169.915	776.257	155.251
Väljavedu L.-A. Üh.	266.038	98.264	255.524	300.261	152.318*)	1.072.405	214.481
Läbikäik	399.049	302.355	289.682	535.343	322.233	1.848.662	369.732
Bilanss	+133.027	-105.827	+221.366	+65.179	-17.597	+296.148	+59.230

Sisseveo andmed on võetud Eesti Konjunktuurinstituti „Majandusteade“ järgi, kuna väljavedu L.-A. Ühendriikidesse on arvestatud L.-A.

Üh. 1935. a. väliskaubanduse registri järgi sel arusaadaval põhjusel, et Eesti statistilised andmed selles osas puudulikuks osutuvad, kuna meil kau-

	1932	1933	1934	1935	1936	Kokku 1932—1936	% 0/0
Toidu- ja maitseained:							
Lihakonservid	60	257	—	5.543	25.808	31.670	3,0
Sprotid	—	305	—	15.803	5.483	21.591	2,0
Šoolatud kurgid	—	—	—	652	710	1.362	0,1
Šokolaad ja kompvekid	9.175	15.377	47.710	46.480	31.584	150.326	14,0
Metsamaterjalid:							
Lauad ja plangud	61.509	57.215	53.380	90.190	10.879	273.173	25,5
Kastilauad	185.352	6.276	93.861	50.150	—	335.639	31,3
Vineer liimitud	5.982	1.193	4.386	2.000	300	13.861	1,3
Toolipõhjad ja toolid	1.083	2.000	3.156	3.744	—	9.983	0,9
Paber:							
Pakkimispaper	1.881	16.848	—	—	13.226	187.733	17,5
Rotatsioonipaper	1.129	—	—	47.104	—		
Trükipaper	2.281	14.049	28.332	—	62.883		
Klaaskaup mitmesug.	—	—	—	—	1.087	1.087	0,1
Pudukaup, kunstsarvest artiklid, kammid jne.	33	624	12.937	—	—	42.532	4,0
Igasugused muud kaubad	—	—	—	—	—	3.448	0,3
						Kokku 1.072.405	100
						5 a. kohta	

*) 1936. a. kohta pole L.-A. Üh. andmeid käepärast ja seepärast pidime kasutama Eesti andmeid. Umbkaudselt võib arvata et 1936. a. Eesti kaupade väljavedu L.-A. Üh. oli vähimalt Kr. 200.000, seega paraneb ülaltoodud kaubabilanss Eesti kasuks veelgi.

pade väljasaatmisel täpselt teada pole, kus need lõplikult turustatakse.

b. Eksport-import-artiklid.

Vaadeldes üksikasjalisi andmeid Eesti ja L.-A. Ühendriikide 1932.—1936. a. kaubavahetuse kohta paistab silma, et Eesti kaupade väljavedu L.-A.

Ühendriikidesse on artiklite poolest võrdlemisi rohke.

Möödunud 5 a. jook-ul olid meie tähtsaimad eksportartiklid L.-A. Ühendriikidesse järgmised (kroonides) (vt. eelm. ltk.):

Samal ajal olid L.-A. Üh. sisseveoartiklid Eestisse (kroonides):

	1932	1933	1934	1935	1936	Kokku 1932—1936	% 0/0
Mitmesugused puuviljad ja maitseained	2.746	1.006	10.133	14.798	722	29.405	3,8
Tekstiiltoorained, vill ja kaneep	67.949	134.286	20.377	76.088	28.676	327.376	42,2
Toor- ja karusnahad	—	140	1.080	1.247	19.144	21.611	2,8
Keemiatööstuse toorained	990	597	2.568	242	1.623	6.020	0,8
Parkimis- ja värvimiseks-traktid	61.293	67.613	—	141.537	118.558	389.001	50,1
Muud ern. kaubad	33	449	—	1.170	1.192	2.844	0,3

d. Kaubavahetuse juriidiline alus.

Kaubandussuhete korraldamiseks puudub vastav kaubaleping ja igasugused reguleerivad korraldused.

Eesti-Briti kauba- ja laevanduslepingu artikkel 28 järgi 1926. a. (RT nr. 32—1926) on Eesti ja Briti omavalitsusega dominiioonide, asumaade ja protektoraatide vahelise kaubavahetuse kohta öeldud, et kaubad, mis pärit või valmistatud mainitud maades, saavad Eestis enamsoodustuse osaliseks niipea kui sellane omavalitsusega dominiioon või protektoraat annab kaupadele, mis pärit või valmistatud Eestis, niisama soodsa käsitlemise kui see, mis on antud igast muust välisriigist pärit või seal valmistatud kaupadele. L.-A. Üh. pole senini niisugust deklaratsiooni avaldanud, mis annab Eesti kaupadele enamsoodustuse, ega ka tegelikult seda tollimääramisel näidanud, vaid otse vastupidi — Eesti kaupadele, nagu klaaskaup, konserveeritud liha, seep jne., on määratud maksimaalne toll. On küll ka juhtumeid olnud, kus Eesti kaupu on enamsoodustuse tolli alla määratud, kuid sellel näib seaduslik alus puuduvat, sest Uniooni valitsuselt mingit vastavat üldkorraldust ega deklaratsiooni tehtud pole.

e. Tuleviku väljavaateid ja ettepanekuid.

Eesti ja L.-Aafrika Ühendriikide vahelise kaubanduse elustamiseks, eriti Eesti kaupadele seal laialdasema turu leidmiseks, on praegusel korral võrdlemisi soodsad väljavaated. L.-Aafrika hiilgav majanduslik seisukord, rahva suur ostujõud ja turu stabiilsus on selle loomulikeks eeldusteks. Olgu tähendatud, et L.-Aafrika Ühendriigid oma

soodsa kaubabilansi tõttu eriti ei nõuagi, et kaubabilanss peaks tingimata tasakaalus olema. See võiks tegelikult meie suhtes vabalt vähimalt poole võrra nende kahjuks olla, eriti veel, et buuridel kui väikerahval ja nende valitsusel on suur sümpaatiat teiste väikerahvaste vastu. Sellest hoolimata, et meie kaubandusrikkonnad pole senini sellele turule suuremat tähelepanu pöörnud, on kaubavahetus üsna tähelepanuväärivalt arenenud.

Suurimaks takistuseks kaubavahetuse korraldamisel on see, et meil puudub kaubaleping ja konsulaarvõrk. L.-A. Üh. seaduseandlus võimaldab ja isegi soodustab otsekoheste kaubalepingute sõlmimist välisriikidega.

Majanduslikul ja sisepoliitilisel alal on L.-A. Union täiesti iseseisev, olenemata sellest, et ta kuulub vormiliselt Briti kuninga alla. Kaubavahetus Britiga ja suurema osa teiste Euroopa riikidega on reguleeritud vastavate lepingutega ja Inglismaal pole, võrreldes paljude teiste riikidega, silmapaistvaid kaubanduslikke eesõigusi.

Mõnelt poolt tuuakse ette, et meie kaubavahetus ei saavatki L.-Aafrikaga suuremaks aremeda, sest kaugel maa tõttu olevat transport raske ja meie eksportööridel puuduvat võimalused turu kontrollimiseks ja ärisidemete loomiseks.

See väide ei pea paika sel lihtsal põhjusel, et kõik Euroopa riigid on ses suhtes enam-vähem ühesugustes tingimustes ja L.-Aafrika kaubavahetus toimub praegu ja edaspidi suurel määral Euroopaga, sest lähemalt kusagilt pole tarvili kaupu võimalik osta ja, vastupidi, ekspordile turgu leida. Kui vaadelda meie kõige lähemate naabrite kaubandust L.-Aafrikaga, siis näeme, et oleme

kõigist kaugele maha jäänud. Läti väljavedu L.-Aafrikasse, mis, võrreldes meiega, millegi poolest pole paremas, kui mitte halvemas, seisukorras, oli 1931.—1935. a. kogusummas Kr. 1.761.050 ehk keskmiselt aastas Kr. 352.210. Võrreldes meie keskmise väljaveoga Kr. 214.481 on see ikkagi Kr. 127.729 võrra suurem ehk 160% meie aastast väljaveost.

Üsna suur ja tõusev, võrreldes meiega, on Soome, Poola, Rootsi, Norra ja Tšehhoslovakkia väljavedu L.-Aafrika Uniooni.

Alljärgnev tabel näitab väljaveo väärtusi aastate järgi naelsterlingites:

R i i g i d	1935	1934	1933
Soome	552.415	528.054	256.350
Poola (ihes Danzigiga)	203.153	138.287	84.122
Rootsi	1.301.527	1.257.858	922.345
Norra	310.096	360.275	230.007
Tšehhoslovakkia . . .	676.535	583.453	432.072

Kui vaadelda meie väljaveoartikleid L.-Aafrikasse, siis võiks soodsalt kõikide senini väljaveetud artiklite kvantumit suurendada, isegi mitmekordistada, nagu metsamaterjal, eriti kastilauad, mitmesugune paber, kompvekid, sprotid ja lihakonservid, vineer ning klaaskaup. Uuena võiks nimetada soodsat turustamise võimalust Tartu Telefonivabriku saadustele, siis mitmesugustele kunstisarvetoodetele, alumiiniumartiklitele ja isegi hõbedast kullasepatöösadustele jne. Kaubavahtuse, eriti meie ekspordi suurendamise läbiviimiseks on hädavajaline korraldada juriidiline alus ja välja arendada kaubanduslike esindajate aukonsulite võrk. Senini on meil ainuke aukonsulaat Cape Town'is (Kaplinnas) ja selle tegevus piirdub peamiselt sellega, kuivõrd aukonsul kohaliku importöörina Eesti kaupa isiklikult ostab. Eesti kaupade propageerimiseks ja muuks konsulaartegevuseks puudub aukonsulil töökoormuse töt-

tu aeg ja huvigi. Seda konsulaati võiks küllaldaseks pidada ainult Cape Towni jaoks, kuid ei milgi juhtumil kogu L.-Aafrika tarvis, eriti veel, et Cape Town pole kohalik kaubanduslik keskus, vaid Johannesburg, ja sadamalinnad Durban ning Port Elisabeth väärivad suurimat tähelepanu.

Konsulaarvõrgu õnneliku väljaarendamise ja edaspidise äritegevuse ühtlustamise ning propageerimise otstarbel peaks kaubanduskeskkohas Johannesburgis tegutsema Eesti olusid tundja konsulaarametnik, kas asekonsulina või mingil muul alusel. See on eriti tarviline mõlema maa ärimeestele objektiivse informatsiooni andmiseks ja usaldusvahetuse loomiseks, mis muidu kauge maa tõttu on raskendatud. Et elukallidus L.-Aafrikas on väga kõrge, üle Inglise taseme, siis oleks raske leida vastavat isikut, kes võiks neid küllaltki raskeid ja vastutusrikkaid ülesandeid ilma riikliku toetuseta täita. Selleks oleks vajaline, et välisministeeriumis kaalumisele võetaks Johannesburgis auasekonsulaadi asutamise ja toetamise hankimise küsimus.

See võiks sündida samal alusel nagu Austraalias, kus auasekonsul on praegusel korral eestlane. Oma poolt tähendaksime, et meie väljavedu Austraaliasse oli 1932.—1936. a. jooksul kogusummas Kr. 265.536 ehk aastas keskmiselt Kr. 53.107, seega üsna väike summa.

Võib loota, et kaubandus Austraaliaga auasekonsuli tegevuse tagajärjel tulevikus suureneb, kuid mingil juhtumil ei saa meie kaubavahtuse ja sidemete loomist Austraaliaga eesõigustada L.-Aafrika ees, kus on hoopis soodsamad väljavaated.

Sellest pretsedendist ning kõigist eeltoodud andmetest välja minnes ei peaks küll vist kahtlust olema auasekonsulaadi asutamise vajaduses L.-Aafrikas ja sellele riikliku toetuse hankimise tarviduses.

E. T.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Kas peab jahu- ja saeveski tehniline juhataja olema kutseõiguslik tehnik või meister?

Küsimus: Tööstusseaduse § 21 (R. T. 30 — 1936. a.) kohaselt peab igal suur- ja kesktööstusel olema tehniliseks juhatajaks kutseõiguslik tehnik või meister neil aladel, mis kuuluvad kutseoskuse alla.

Kas kuulub jahu- ja saeveski ka nende alade hulka, kus peab tehniliseks juhatajaks olema kutseõiguslik tehnik või meister? Meil on olemas kesktööstus.

K.

Vastus: Jahu- ja saeveskiettevõtted ei ole arvatud Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla; seega ei nõuta nende ettevõtete tegelikelt juhatajailt tehniku või meistri kutset.

Kui ülalnimetatud tööalad edaspidi arvatakse „kutseoskuse“ alla, siis jäetakse nende ettevõtete juhatajaile teatav aeg selleks, et nad registreerimise või ka meistrieksami korras saaksid endale vastavad kutseõigused omandada.

P. H.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Klaasvati sissevedu palutakse tollist vabastada.

Tööstusringkonnist juhitakse tähelepanu klaasvilla või -vati tarvidusele isolatsioonimaterjalina soojusmajanduses. Selle kasutamist peetakse väga soovitavaks, sest temal on palju häid omadusi võrreldes teiste isolatsioonimaterjalidega. Takistavaks põhjuseks klaasvilla sisseveol on kõrge toll, mis Tollitariifi § 77 p. 6 järgi on Kr. 3.00 pro 1 kg. Kuna Eestis seda kaupa ei valmistata ja teised seni tarvitavad ning väljast sisseveetavad isolatsioonimaterjalid, nagu infusoormuld (§ 66 p. 1.), samuti asbestpulber ning -kiud (§ 69 p. 2.) on tollivabad, siis pöördus Kaubandus-tööstuskoda palvega Majandusministeeriumi poole, et ka klaasvati sissevedu tehtaks tollivabaks, ilmuigu see turule kas lahtiselt pallides või õhema kihina, niidiga paberile või traatvõrgule kinnitatult, või poollahliste torudena.

Kaubandus-tööstuskoda palub muuta Ajutise läbikäigumaksu seadust.

Kaubandus-tööstuskoda pöördus palvega majandusministri poole, et ajutine läbikäigumaks seataks õiglasemale alusele, kui see on ette nähtud Ajutise läbikäigumaksu seaduses (R. T. 47 — 1936. a.), nimelt et läbikäigumaksust vabastataks läbikäigud importööridelt, sisemaa tootjailt ja jällemüüjailt ostetud kaupade pealt. Selle maksu tasuvad juba nimetatud ettevõtted, ja kui nende poolt müüdüd kaup läheb I järgu kaubandusliku äritunnistusega kauplevaile äridele või aruandvaile ettevõttele, ja kui viimased selle kauba müüvad edasi, siis peavad nad tähendatud maksu — 0,15% läbimüügist — teiskordselt tasuma. Sellega allub see kaup kahekordselt maksustamisele, mille tõttu I järgu äritunnistusega kaupmehed ja avalikule aruandele kuuluvad ettevõtted satuvad, võrreldes madalama järgu äritunnistusega kauplevate ettevõtetega, halvemasse seisukorda, mis esimeste suhtes pole õiglane. Säärane olukord soodustab üht liiki äripidajaid teiste arvel; ometi peaksid äripidamise tingimused kõikidele olema võrdsed.

Neil põhjusil, leiab Kaubandus-tööstuskoda, tuleks I järgu äritunnistusega kauplejad ja avalikule aruandele kohustatud ettevõtted vabastada ajutisest läbikäigumaksust nende läbikäikude pealt, mis on saadud kodumaa tööstussaaduste ja teistelt importööridelt ostetud kaupade müügist, ja vastavalt muuta Ajutise läbikäigumaksu seaduse norme.

Tähelepanuks turistide kodude ja võõrastemajade pidajatele.

Turismi Keskkorraldus palub kõiki neid pensionide, turistide kodude ja võõrastemajade pidajaid, kes kavatsevad suvel 1937 sellaseid asutusi avada, saata kohe lähemaid andmeid koostatava nimestiku jaoks turismi-inspektorile, Raekojaplats nr. 9, Tallinn (tel. 450-94). Asutusi, mis tegutsesid eelmisel aastal ja senini Turismi Keskkorralduse poolt läbi vaadatud pole, palutakse ka oma aadress jne. teatada. Nimestik ilmub tasuta.

Rahvusvahelise Kaubanduskoja Eesti Rahvusrühm oli koos.

5. aprillil s. a. peeti Kaubandus-tööstuskodas Rahvusvahelise Kaubanduskoja Eesti Rahvusrühma juhatuse koosolek J. Puhki juhatusel. Arutusele tuli Berliinis peetavast Rahvusvahelise Kaubanduskoja kongressist osavõtu korraldamise küsimus, kusjuures otsustati pöörduda meie tähtsaimate kaubanduslike ja tööstuslike organisatsioonide poole palvega arutusele võtta kongressile delegaatide saatmise küsimus.

Línaturg.

Linahindade kõvenemine jätkub, ja näib, et see on viimaseil nädalail saanud veel erilist hoogu. Linahinnad šotis inglise tn lt eif.

	14. IV 37	7. IV 37
Võru Põlseri R	£ 86—87	£ 85—86
Põlseri ülepuhastatud R	£ 85—86	£ 84—85
Põlseri kalk I sort	£ 85—86	£ 84—85
Läti-Liivoonia R	£ 88—89	£ 87/15—88
Vene kasteleo IV gr. I sort	£ 92—93	£ 91—92

Seejärele, kui läti lina müüdi 100 tn hinnaga £ 52 inglise tonnilt tob R sordi alusel, tõsteti ametlikku hinda £ 53-le.

Linahindade noteerimiskomisjon oma koosolekul 16. IV k. a. Börsikomitee ruumes noteeris linakokkuostuhinnad franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel s kg-lt:

	Võru- ja Põlserimaal	Mujal Eestis
R	184	185
HD	120	126
D	120	117
OD	111	108
LOD	102	99
H	98	90
Takk I sort		100
" II "		90
" III "		80
Ehitustakk		17

Tendents kindel.

Seega noteeriti linahinnad 6 s kõrgemalt kui kahe nädala cest.

Petseri laadale toodi 20.000 kg lina, mis müüdi hinnaga kuni 146 s kg R sordi alusel, mis näitab erilist nõudmist linade järele ja lootust hinnatõusuks.

Laiemaulatuslikud näitused ja messid maikuus k. a.

Breslaus (Saksam.) 5.—9. V.

Poznanis (Poolas) 2.—9. V.

Pariisis — maailmanäitus — maist—novembr.

Prahas 22.—30. V.

Göteborgis (Rootsi mess) 22.—30. V.

Budapestis (Ungaris) 30. IV—10. V.

Plovdivis (Lõuna-Slaavias) 3.—16. V.

Zürichis (Schveitsis) nädalalõpuveetmise-, turismi-, spordi- ja moccnäitus 8.—17. V.

Haagis (Hollandis) toitlusnäitus 15.—30. V.

Tallinna messile sõitjaile hinnasoodustused Saksa riigiraudteedel.

Nagu Saksa riigiraudteede valitsus teatab, antakse Saksa riigiraudteedel Tallinna näitus-messile sõitjaile sõidupiletitelt 25% hinnaalandust.

Hinnaalandused on, maksvad: näitus-messile sõiduks 8.—21. augustini ja tagasisõiduks 13.—31. augustini 1937. a.

Äride register

märtsikuu teisel poolel.

Registreeritud uued firmad:

1. Joh. Annert, Tallinn, Koidu 92, toiduainete- ja piimakauplus, äripidaja Johannes Annert.
2. „Koidu saun“ L. Born, Tallinn, Pärnu mnt. 96, ärip. Liisa Born.
3. Viilip Botmann, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 55, mehaanika-töötuba.
4. Keemiatööstus „Perfekt“ N. Glikmann, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 34, tindi-, liimi- ja saapakreemitööstus, äripidaja Nehemja Glikmann.
5. Keemiatehas „Aroom“ E. Gordon & Ko., Tallinn, Narva mnt. 10, täisühing, täisosanikud Rahel Meiertal, Reeli Klas-Glass ja Ety Gordon, osakapital Kr. 15.000.—, prokurist Hirsch (Hermann) Meiertal.
6. J. Halbreich ja Poeg, Tallinn, Paldiski mnt. 25, äädika-, cetri- ja muude keemiaainete valmistamine, ost ja müük. Usaldusühing, täisosanikuks Jakob Halbreich, osakapital Kr. 20.000.—.
7. E. Hein & A. Kessel, Tallinn, Kesk-Kalamaja 2, elektri- ja raadiotarvetetööstus; täisühing, täisosanikud Ervin Hein ja Anna Kessel, osakapital Kr. 3.000.—.
8. G. Iverson, Valga, Vabaduse 20, toiduainetekauplus, ärip. Georg-Aleksander Iverson.
9. F. Janson, Narva, Tallinna mnt. 62-a, toiduainetekauplus, äripidaja Ferdinand Janson.
10. Julius Juhans, Tallinn, Suur-Raevalla 28, toiduainetekauplus.
11. Restoran „Ranna“ Herbert Karu, Tallinn, Kalda 12.
12. V. Kelemit, Tallinn, Tehnika 9, toiduainetekauplus, ärip. Voldemar Kelemit.
13. Elektri- ja raadiotarvetetööstus A. Kessel, Tallinn, Kesk-Kalamaja 2—4, ärip. Anna Kessel.
14. Arnold Kliit, Tallinn, Asunduse 9, toiduainetekauplus.
15. J. Kokla, Tallinn, Manesi 4, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Johannes Kokla.
16. Ernst Koplik, Tallinn, Imanta 61, toiduainete- ja õllekauplus.
17. M. Kruusimägi, Tallinn, Vana-Kalamaja 25, pagari- ja kondiitriäri ja pagari- ja kondiitritööstus, ärip. Mathilde-Sophie Kruusimägi.
18. Kirjutustarbed ja pudukaubad „Ira“ Joh. Kuk, Tallinn, Liivalaia 31, ärip. Johann Kukk.
19. Nööritööstus „J. Kull ja Ko.“, Pärnu, Roheline 12, täisühing, täisosanikud Johan Kull, Gerhard Šröder ja Georg Filipov, osakapital Kr. 150.—.
20. Künnapas & Ko., Veltsa v., saeveski, täisühing, täisosanikud Hendrik Künnapas, Karl Künnapas ja Kai Künnapas, osakapital Kr. 1.200.—.
21. Joosep Lep, Tallinn, Laadaplats 179, naha-kauplus.
22. A. Liiv, Tallinn, Saali 6, toiduainetekauplus, ärip. Alma-Marie Liiv.
23. Hermine Linberg, Tallinn, Teras 16, toiduainetekauplus.
24. Restoran „Kopli“, Veera Luuk, Tallinn, Bekkeri as. 12.
25. Restoran „Rummi“ Amalie Luup, Tallinn, Prita tee 11.
26. Eliisabet Markus, Tallinn, Müüriavahe 33—1, trikoopesutööstus.
27. Elmar Mäe, Rakvere, Aleksandri 42, toiduainetekauplus.
28. Söögisaal „Arkaadia“ K. Nahk, Tallinn, Liivalaia 98, ärip. Konstantin-Baltasar Nahk.
29. A. Offril, Narva, Surnuaia 4, aiapidamine, ärip. Amalie Offril.
30. B. Pahl, Tallinn, Alberti 25, chitustarvete- ja värvikauplus, ärip. Bernhard-Voldemar Pahl.
31. Erich Pajos, Rakvere, Malmi 19, kraavitööstö.
32. Jaan Pastig, Tudulinna v., Oonurme k, jahu- ja saeveski.

33. Eesti Puusaaduste tööstus A. Pfeiffer ja Ko., Tallinn, Tondi 25, puusaaduste valmistamine ja müük (peamiselt puukontsad ekspordiks). Usaldusühing, täisosanik Arthur Pfeiffer, osakapital Kr. 12.000.—
34. „Taru“ Pikre ja Ko., Tallinn, Aia 5-a, mee- ja mesindustarveteladu, usaldusühing, täisosanik Hella Pikre, osakapital Kr. 6.000.—
35. Margarete Pohlak, Võru, Jüri 29, segakauplus.
36. Restoran „Salvo“, E. Poolgas, Tallinn, Juurdeveo 5, ärip. Evstafi Poolgas.
37. Andrei Poorits, Orajõe v., Piir k., segakauplus.
38. Joh. Preis, Tallinn, Kentmanni 6-a—7, maalritööd, ärip. Johannes Preis.
39. V. Purkas, Laatre v., Oru as., talurahvatarvetekauplus, ärip. Vidrik Purkas.
40. Paul Pärna, Pärnu, Kuninga 26, alkoholita einelaud.
41. A. Rabbaba, Haapsalu, Karja 27, põllutööriistade-, põllumajandustarvete- ja segakauplus, ärip. Arnold Rabba.
42. Heino Rannurm, Tallinn, Kanarpiku 8, lihakauplus.
43. R. Rebalc, Tallinn, Pärnu mnt. 101, värvikosmeetikakauplus, ärip. Renate Rebalc.
44. M. Sadulsepp, Tallinn, Falkpargi 12-a, juuksetööstus, ärip. Mihkel Sadulsepp.
45. F. Sild, Narva, Peetriplats 8, pudu- ja juhuslikkude asjade kauplus, ärip. Fernando Sild.
46. V. Sokk, Tallinn, Tulika 1, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Vilbert Sokk.
47. Mihkel Steinberg, Taali v., Vaino k., segakauplus.
48. Linda Suimets, Rakvere, Pikk 56, toiduainetekauplus.
49. Eduard Talts, Häädemeeste v., Jakobi k., segakauplus.
50. Erna Tamm, Viluvere jaam, einelaud.
51. Mary Tamm, Pärnu, Laidoneri 5, pudukauplus.
52. Alex. Treumann, Tallinn, Voolu 9—7, agentuur- ja komisjoniäri, ärip. Aleksander-Georg Treumann.
53. Vassili Tsiirel, Petseri, Riia 57, tislertööstus.
54. August Unnuk, Triigi v., Kõu k., saeveski.
55. L. Weidenbaum ja Poeg, Tallinn, Raua 35—3, agentuur. Täisühing, täisosanikud Isaak Weidenbaum ja Lasar Weidenbaum, osakapital Kr. 1.000.—
4. Josef Eisner, Tallinn, Pikk 7—4, agentuur ja komisjon, äripidaja tunnistatud maksujõuetuks kaubanduslikul alal; hooldajaks määratud v. a. a. Hans Kõöp.
5. Julie Essaul lõpetanud toiduainetekaupluse Rakveres, Malmi 19; avanud pudukaupluse Rakveres, Pikk 3.
6. Tiit Friedrichson avanud Nõmmel, Lääne 30—1, chituspuutööde ettevõtte.
7. Mehaaniline paberossikestade- ja pappkarbitööstus „Georgi“ E. Glauდან -- asub Tallinnas, Paldiski mnt. 19 (enne Vaksali pst. 3).
8. Jakob Halbreich lõpetanud keemiatööstuse Tallinnas, Paldiski mnt. 25.
9. Minna Hani lõpetanud toiduainetekaupluse Valgas, Turu 6; peab samasugust kauplust Võrus, Jüri 28.
10. Tubakatööstuse osauhisus „Ilavanna“, Tallinn, Pirita tee 6-b, juhatusse liikmeteks valiti Adam Grünbaum ja Sergei Lusgin.
11. Oskar Heine avanud Tallinnas, Rüütli 4, muusikariistadeäri.
12. Jaaksoni elektrotehnikatehas asub Tallinnas, Endla 9 (enne Luise 5).
13. Aleksander Kampus lõpetanud Võisiku v. asunud segakaupluse ühes napsi-, likööri-, veini- ja õlle müügiga.
14. Elmar Kert lõpetanud kellasepäri Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 70-a, peab samasugust kauplust Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 53.
15. Aleksandra Kirchoff avanud fototarveteäri Tallinnas, Kullasepa 11, firma all „Foto-Fox“ Alexandra Kirchoff.
16. Albert Koppel avanud tislertöökoja Jõhvis, Aia 6.
17. Erich Kriisa avanud välisfirmade esinduse Tallinnas, Vana-Posti 8, firma all „Ins. Erich Kriisa“.
18. Adolf Kubo, kes peab talurahvatarvete kauplust Tallinnas, Laadaplats 112, uuteks nimedeks on „Aadu Kubu“.
19. Arved Kurberg, Lehtse v., Moe as., piirituse valmistamine ja puhastamine ja limonaaditööstus; äripidaja surma järele ettevõtte üle läinud Herbert Kurberg'ile, kes tegutses firma all „H. Kurberg, Moe piirituse- ja piiritusepuhastamise tehas ja limonaaditööstus“.
20. Ivan Kusnetsov lõpetanud toiduainetekaupluse Narvas, Peetriplats 12; peab pagariäri ja leivatööstust Narvas, Peetriplats 8.
21. Arnold Kärneri toiduainetekauplus asub Valgas, Lai 15 (enne Lai 11).
22. Dimitri Leming avanud teemaja Petseris, Turuplats 11.
23. Kaubamaja „Ladu J. Lenk & Ko.“, Tallinn, Valli 4, riidekauplus, firma muudetud „K/M Ladu J. Lenk & A. Michelson“.
24. Priidu Leppik'u toiduainetekauplus asub Tallinnas, Imanta 45 (enne Kaasani 5).
25. Anna Lillesoo (end. Limberg) avanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Lõuna 22.
26. Ernst ja Gustav Loderaud, Tallinn, Harju 44, peegli- ja klaasikauplus ja Tallinn, Luise 2, peegli- ja klaasitööstus, sõlmitud uus täisühingu leping, firmaks on „Vennad E. & G. Loderaud“. Prokuura antud Volde-mar Liigand'ile.

Registreeritud muudatused:

1. Metallitööstuse Aktsiaselts „Aivaz“, Tallinn, Soo 27; juhatuseliige Vladimír Skromnov juhatuselt lahkunud; põhikapital suurendatakse Kr. 100.000-ni.
2. Gustav-Ernst Anissimovi lihakauplus asub Tallinnas, Väike-Sõõrensi 4 (enne Kuu 4).
3. Aktsiaselts „Astoria“, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 45, tubakatööstus, likvideerimiskomisjonist H. Anton sen. lahkunud. Likvideerimiskomisjoni liikmeteks valiti M. Puusep ja Aleksander Saadve (end. Sackfeldt).

27. Elmar Lomp lõpetanud vesiveski pidamise Valguta v.; peab veskit Haaslava v.
28. Higilapitööstus „Estila“ Amaalie Lossmann asub Tallinnas, Vismari 41—3 (enne Sakala 44).
29. Helene Lugas lõpetanud Vilivere rdt. jaamas einelaua pidamise; avanud pudukaupluse Tallinnas, Pärnu mnt. 96.
30. Heinrich Mets avanud veel lihakaupluse Tallinnas, Maakri 20.
31. Paul Mihkels'i uueks perekonnanimeks on „Roo“ ja tema Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 48 asuva segakaupluse firmaks „P. Roo“.
32. Metsatööstuse aktsiaselts B. Minkov & Pojad, Tallinn, Karu 39, Boris Minkov'i prokuura kustunud.
33. Salme Niit'i toiduainetekauplus asub Tallinnas, Tondi 20 (enne Suur-Pärnu mnt. 108).
34. Pauline Noodi toiduainetekauplus asub Nõmmel, Vabaduse pst. 140 (enne Hõimu 24).
35. Christof Norrberg, Riguldi v., avanud kaubamüügi autost.
36. I. Nurm & Ko., Tallinn, Pärnu mnt. 6—8, õmblustöökoda; täisosanik Adele Volmer ühingust lahkunud; ettevõtte tegevust jätkab Ida Nurm firma all „I. Nurm“.
37. K. Otto Tehnikabüroo asub Tallinnas, Kaupmehe 14 (enne Pikk 36—27).
38. Peeter Pallo jalgratta- ja elektritarveteäri asub Tallinnas, Veneturg 3 (enne Uus 4).
39. K.-m. „Erpe“ J. Pikarevitsch ja M. Riibak, Tallinn, Viru 22, valmisriietäri; täisosanik Morits Riibak ühingust lahkunud; ettevõtte tegevust jätkab Jakob Pikarevitsch ainuisikliku äripidajana firma all „K.-M. EMPE, J. Pikarevitsch“.
40. A. Plätzer, Tallinn, Liivalaia 44, kaubanduskontor ja peeglitööstus, ettevõtte üle läinud täisühingule, kus täisosanikkudeks on Agnes Plätzer ja Roman Pletzer, osakapital Kr. 5.000.—. Firmaks jääb „A. Plätzer & Poeg“.
41. Elisaveta Ponn avanud juuksetööstuse Tallinnas, Lühikejalg 3, firma all „Juuksetööstus BON E. Ponn“.
42. Olga Puidet avanud Abja v., Paluojaal, toiduainetekaupluse firma all „O. Puidet“.
43. August Puudist avanud söögisaali Tallinnas, Hollandi 28, firma all „Söögisaal HOLLAND, A. Puudist“.
44. Pärnu Laeva Aktsiaselts, Pärnu, Pühavaimu 8, juhatusliige Ervin Bauer lahkunud, juhatusse astunud kandidaad Thomas Ramm.
45. Rakvere Eesti Käsitöölise Abiandmise Selts, Rakvere, Lai 25, einelaud, lahkunud juhatusliige Reinhold Veigel, juhatusliikmeks valitud Mihkel Lemberg. Perekonnanimed on muudetud juhatusliikmetel: Paul Sillamets'al (end. nimi Siilaberg), Martin Rool'il (end. nimi Markson) ja Aleksander Moorsoo'l (end. nimi Moorberg).
46. Voldemar Randorf, kes peab liha-kauplust Tallinnas, Koidu 126, uueks perekonnanimeks on „Randma“.
47. Aktsiaselts Regina, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 45, tubakatööstus ja tubakaga kauplemine, paberisakistade valmistamine, juhatusliikme Aleksander Sackfeldt'i perekonnanimeks on „Saadvc“. Juhatusesist lahkunud Hendrik Anton jun.; juhatuseliikmeks valitud Enn Kaljo.
48. Gustav Riismann avanud segakaupluse Rakveres, Laadaplats 9.
49. Abram Rosenblum avanud nahkade kokkuostu äri Võrus, Jüri 20.
50. Aktsiaselts A. Rosenvald ja Co., Tartu, Suurturg 8, Friedrich Lipping'u prokuura kustunud tema surma tõttu.
51. Hilda Räbovoitra, kes peab mütsitööstust Petseris, Vaksali 9, uueks perekonnanimeks on „Rannamäe“.
52. Linda Saueauk avanud juuksetööstuse Tallinnas, Pikk 36, firma all „L. Saueauk“.
53. Arnold Sihver avanud toiduainetekaupluse Narvas, Tallinna mnt. 2-a, firma all „A. Sihver“.
54. August Simmeri uueks perekonnanimeks on „Soomets“ ja tema Tallinnas, Tõnismägi 18 asuva mööbli- ja puunõudekaupluse firmaks on „A. Soomets“.
55. Jaan Sossi segakaupluse asub Abja-Paluojaal (enne Vana-Kariste v. Kanaküla).
56. H. Thiessen & Ko., Tallinn, Vabaduse pst. 7—2, agentuur- ja komisjoniäri, täisosanik Vilhelm Thiessen ühingust lahkunud; ettevõtte tegevust jätkab Heinrich Thiessen firma all „Heinrich Thiessen“.
57. Osühisus Tilga ja Ko, Tallinn, Suur-Karja 18, speditsooni-, transpordi- ja komisjoniäri, põhikiri muudetud.
58. Liina Trees avanud toiduainete- ja piimakaupluse Tallinnas, Madara 15.
59. Vassili Treimann avanud maalritööde-ettevõtte Tallinnas, Maakri 8.
60. Linda Tulf avanud Tartus, Võidu 32, voodi- ja mööbliäri.
61. Kustas Verberi leivatööstus asub Tallinnas, Liivalaia 42 (enne Liiva 9).
62. Henrik Veri avanud Tallinnas, Vana-Kalamaja 13, jalanõude valmistamise ja parandamise töökoja, firma all „Kingsepatöökoda H. Veri“.
63. Jaan Vilo toiduainete- ja piimakauplus asub Tallinnas, Pärnu mnt. 106 (enne Koidu 92).
64. Eduard Õunapuu pärijad, Pärnu, Jannseni 21, pagaritööstus ja toiduainetekauplus; ettevõtte üle läinud Evgenia Mattus-Õunapuu'le. Firmaks jääb „Evgenia Mattus-Õunapuu“.

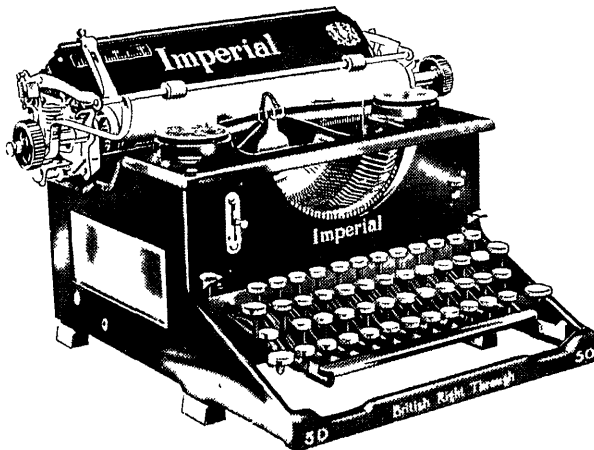
Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. A. Aja, Tallinn, Lühikejalg 3, harrade juuksur.
2. Osühisus „Arbor“, Tallinn, Telliskivi 51, metsatööstus ja -ekspord, peakoosoleku otsusega ettevõtte tegevus tunnistatud lõpetatuks.
3. Kaubandus-Tööstus O.-Ü. „EAL“, Tallinn, S. Tartu mnt. 80, metsa- ja telliskivitööstus, peakoosoleku otsusega osühisus on tunnistatud likvideerituks.
4. Ehitusettevõtte Vennad dipl. ins. E. Denberg, Tallinn, Vana Viru 13—2.
5. A.-s. „Eesti Kaubandus“, Tallinn, S. Tartu mnt. 45, tubaka ja tubakasaadustega

- kauplemine; peakoosoleku otsusega on aktiaselts likvideeritaks tunnistatud ja firma tegevuse lõpetanud.
6. Klaudja Emme, Tallinn, Pikk 36, juuksetööstus.
 7. Elvine Fliedermann, Tallinn, Asunduse 9, toiduainetekauplus.
 8. Keemiatööstus „Perfekt“ R. Glikmann, Tallinn, S. Tartu mnt. 34.
 9. Jüri Hallik, Tallinn, Saali 6, toiduainetekauplus.
 10. Miili Hallikas, Tallinn, Maneesi 4, toiduainetekauplus ühes õllemüügiga.
 11. B. Hallikselg, Tallinn, Lõuna 22, toiduainetekauplus.
 12. Marie Heinluht, Pärnu, Tallinna mnt. 11, restoran.
 13. O. Johannson, Tallinn, Liivalaia 31, paberi- ja kirjutustarvetekauplus.
 14. August Jõgiste, Kuremaa v., segakauplus ühes riigiviina- ja õllemüügiga.
 15. Ed. Kanstein, Tallinn, Maakri 20, liha-kauplus.
 16. Restoran „Salve“ H. Karu, Tallinn, Juurdeveo 5.
 17. Elektri- ja raadiotarvetetööstus A. Kessel, Tallinn, K.-Kalamaja 2 krt. 4.
 18. „Foto-Fox“, Rich. Kirchhoff, Tallinn, Kullasepa 11, fototarveteäri.
 19. P. Kruusimägi, Tallinn, V. Kalamaja 25, pagari- ja kondiitriäri ja -tööstus.
 20. Julie Kurenõmm, Tallinn, Dunkri 6, söögimaja.
 21. Marju Lepaleht, Tallinn, Tehnika 9, toiduainete- ja piimakaupllus.
 22. Jaan Lind, Pärnu, Tallinna 19-a, toiduainetekauplus.
 23. Hendrik Lond, Abja-Paluoja, pagariäri.
 24. Moc- ja pudukauplus M. Lust, Jõhvi, Kaubamaja 12.
 25. Mehaaniline jalanõudetööstus „Kondor“ E. Luther, Tallinn, S. Tartu mnt. 49.
 26. Restoraan „Ranna“ Veera Luuk, Tallinn, Kalda 12.
 27. Restoraan „Rummi“ A. Luup, Tallinn, Pirta tee 11.
 28. Hugo Martinson, Elistvere v., talurahvatarvetekauplus.
 29. H. Men-Minn, Tallinn, Paldiski mnt. 38-a, toiduainetekauplus.
 30. H. Mägar, Juhkentali apteek, Narva, Joala 21.
 31. Karl Mälk, Tallinn, Paldiski mnt. 38-a—9, toiduainetekauplus.
 32. Linda Nõmm, Tallinn, Tehnika 9, toiduainetekauplus.
 33. Pesukauplus „Marion“ A. Pajuste, Tallinn, Lembitu 7.
 34. Karl Pikka, Ragavere v., loomade ülesost ja edasimüük.
 35. Juuksetööstus „Bon“ M. Pirson, Tallinn, Lühikejalg 3.
 36. H. Pitscher, Tallinn, Narva mnt. 42, alkoholsete jookide kauplus.
 37. Georg Puikonen, Tallinn, Liivalaia 98, söögisaal.
 38. Peeter Raven, Pärnu, Kuninga 26, alkoholita einelaud.
 39. Johan Reinbal, Keila v., Klooga, segakauplus.
 40. Anna Reinhold, Pärnu, Laidoneri 5, pudukauplus.
 41. A. Roosimägi, Tallinn, Falkpargi 12-a, juuksetööstus.
 42. R. Ruttik, Narva, Tallinna 62-a, toiduainetekauplus.
 43. August Rõõmussaar, Kabala metskond, Rammussaare vahtk., metsatööstus.
 44. Aleksander Sallo, Tallinn, Terasse 16, toiduainetekauplus.
 45. August Saukas, Rakvere, Aleksandri 42, toiduainetekauplus.
 46. Keemiatehas „Aroom“ M. Sepp, Tallinn, Narva mnt. 10.
 47. A. Sihver, Narva, Tallinna mnt. 2-a, toiduainetekauplus.
 48. Johan Sonk, Polli metsk., metsatööstus.
 49. Aktsiaselts „Taluv“ Tallinn, Lai 41, põlütööriistade ja -masinate, kunstväetiste, jõutoitude sisse- ja väljavedu ja nendega kauplemine; peakoosoleku otsusega selts on tunnistatud likvideeritaks.
 50. August Tuvike, Tallinn, Imanta 61, toiduainete- ja õllekauplus.
 51. Marie Viidebaum, Tallinn, Katuspapi 15, toiduainetekauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisade nr. nr.	Elukoht
Salomaa, Ilmar Johani p. ja Kallas, Lydia Ferdin. t.	6. III 37	R. T. lisu nr. 29 6. IV 37	Tartus, Tolstoi t. 13 „ Kesk t. 18
Lopp, Aleksander ja abik. Ella Johani t.	10. III 37	— „ —	Ulila v. Kaimi k.
Hunt, Johannes ja Puck, Anna Kaarli t.	18. II 37	— „ —	Petservis, Kivi t. 2 Raadi v.
Konks, Mihkel Jüri p. ja Johanson, Emilie	9. III 37	— „ —	Türil, Tallinna t. 2 Otepää, Tartu t. 5

IMPERIAL

kirjutusmasinad

Ilus kiri • Kergus liidetud
tugevusega • Automaat-lindipööraja • Tähed oksüdeeritud •
Vanker kahel terasrööpal •

Müügil kontori- ja kohverkirjutusmasinad.
Viimane hinnalt eriti sobiv vähematele asutustele.

Inglismaal 1937. a. korraldatud masinakirjavõistlusel tuli miss E. Cobley 25.000 võistleja hulgast Imperial kirjutusmasinal esimesele kohale.

Esindaja ETK Tallinnas.

A.-S. TALLINNA AKTSIA PANK, Tallinn.

Äriseis 31. detsembril 1936. a.

Aktiiva		Passiiva	
Kassa	16.135.21	Aktiivkapital	400.000.—
Hoiuarved	55.398.47	Tagavarakapitalid	28.061.18
Väärtpaberid	113.900.70	Amortisatsioonikapital	7.832.58
Väärtused	190.29	Hojusummad	484.142.65
Diskonteeritud vekslid	255.165.40	Vekslite rediskont	7.223.45
Kontokorrent laenud	689.603.32	Võlad teistes krediidasutistes	213.142.66
Korrespondendid	19.418.66	Korrespondendid	11.245.92
Garantii-deebitorid	156.075.88	Väljaantud garantiid	156.075.88
Mitmesugused deebitorid	1.000.—	Mitmesugused kreditorid	1.000.—
Vallasvara	9.681.96	Tuleva aasta tulud	5.245.51
Tuleva aasta kulud	1.031.95	Muud passivad	4.720.01
Muud aktiivad	1.426.51	Puhaskasu	338.51
	Kokku Kr. 1.319.028.35		Kokku Kr. 1.319.028.35

Kulude ja tulude aruanne 1936. a. eest.

Kulud		Tulud	
Valitsemise ja ärikulud	54.844.—	Saadud 0/0%, komisjon ja porto	82.593.22
Makstud 0/0%, komisjon ja porto	30.189.68	Mitmesugused tulud	12.781.85
Mitmesugused kulud	10.002.88		
Puhaskasu	338.51		
	Kokku Kr. 95.375.07		Kokku Kr. 95.375.07

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisade nr. nr.	Elukoht
Maddison, Hans ja abik. Madeleine, sünd. Märits Frischer, Abram ja Sorkin, Rebekka	9. III 37	R. T. lisa nr. 27 2. IV 37	Virumaal, Väo v. Valgas, Härrade t. 8—2
Sõlg, Karl ja abik. Magda, sünd. Liik	27. II 37	— „ — — „ —	Tallinnas, Tartu m. 50—4 Hiu-Kärdlas, Heltermaa t.
Sorgus, Johannes ja abik. Lydia Joosepi t.	4. I 37	R. T. lisa nr. 16 23. II 37	Kasepää v.
Salmus, Aleksander ja abik. Alice Jaani t.	5. I 37	— „ —	
Lange, Verner-Rafael ja abik. Esther	6. II 37	R. T. lisa nr. 20 5. III 37	Järvamaal, Ambla v.
Klaamas, Aleksander ja abik. Elsa	5. II 37	— „ —	Kolga v.
Hirvonen, Armas ja abik. Veera, sünd. Kana-reikina	24. XII 36	R. T. lisa nr. 21 9. III 37	Nõmmel, Nelgi t. 2
Haav, Ardo Hansu p. ja abik. Virge	11. II 37	— „ —	Tallinnas, Vaestepatuste 1a
Marguson, Ludolf ja Ernstson, Helmi	2. II 37	— „ —	Tartumaal, Pühajärve v.
Haho, Kristjan ja abik. Anna	11. I 37	— „ —	Võrumaal, Erastvere v. Tudulinna v.
Ränkel, Ado ja abik. Linda Mardi t.	16. I 37	R. T. lisa nr. 23 16. III 37	Tartus, Raadi mõisas
Meier, Jaan ja abik. Anna, Peetri t.	30. I 37	— „ —	Kavilda v.
Michelson, Johan ja abik. Ida-Hedvig	22. II 37	— „ —	Tartus, Riia 95
Loorents, Johannes ja abik. Marionilla	21. I 37	— „ —	
Varem, Arnold ja abik. Amanda	26. I 37	— „ —	Järvamaal, Väinjärve v.
Villmäe, Elias ja abik. Johanna	8. I 37	— „ —	Võhmuta v.
Kallis, Johannes ja abik. Leida	25. I 37	— „ —	Võhmuta v.
Sõnno, Marta ja Priimann, Leonhard			Rakveres, Vabaduse 41 „ Tallinna t. 71

Toiduainete turg.

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 92/- — 96/-
Daani	95/-
Hollandi	92/-
Eesti	88/-
Rootsi	92/-
Poola	88/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg

Northern Manitoba	sh. 50/-
Rosario Santa Fe	sh. —

Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 22/-
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg sh. 9/-

Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg	sh. 10/3-10/6
-------------------------------------	---------------

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 87/-
Tows Soviet	„ 83/-

Manchester.

Või,

Eesti	sh. 108/- — 110/-
Läti	„ 108/- — 110/-
Soome	sh. 108/- — 111/-
Rootsi	„ 109/- — 111/-
Daani	„ 112/- — 115/-
Uns Meremaa, finest	„ 112/-
„ „ first	„ 109/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba, cif 100 kg eest term. \$	5.66
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. „	5.68

Rukis 1000 kg. eest

La Plata, Hamburgis.	sh. 214/-
„ „ Amsterdamsis.	„ 212/-

20/IV Suhkur, cwt. (50 kg)

Või, Berliinis,

toores	sh.									
Belgia	"	7/1 ¹ / ₂		Deutsche Markenbutter				Rmk.	—	
Tšehhi	"	7/4 ¹ / ₂		Feine Molkereibutter				"	—	
Poola	"	7/6		Molkereibutter				"	—	
Hollandi	"	—		Landbutter				"	—	
Riis, Burmah II	Rmk.	10.50		Kochbutter				"	—	

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	14. IV	15. IV	16. IV	17. IV	19. IV	20. IV	21. IV	22. IV	23. IV	24. IV	26. IV
Frank	109.91	100.04	110.—	110.03	110.04	110.44	110.90	110.96	111.21	111.12	111.13
Dollar	4.9072	4.9078	4.9135	4.9177	4.9197	4.9227	4.9272	4.9377	4.9355	4.9290	4.9327
Rrootsi kroon	19.397	19.397	19.397	19.397	19.397	19.403	19.406	19.410	19.410	19.403	19.405
Daani kroon	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kroon	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.902	19.901	19.901	19.901	19.901
Saksa mark	12.205	12.207	12.217	12.227	12.233	12.247	12.255	12.280	12.277	12.260	12.270
Soome mark	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.12	226.12	226.25	226.18	226.25	226.12
Floriin	8.9618	8.9618	8.9693	8.98	8.9831	8.9906	8.9993	9.0168	9.118	9.—	9.0068
Liira	93.26	93.25	93.30	93.45	93.47	93.54	93.60	93.77	93.78	93.67	93.72
Helveetsia fr.	21.528	21.525	21.525	21.546	21.545	21.580	21.565	21.585	21.578	21.555	21.563
Tšehhosl. kr.	140.87	140.87	141.—	141.18	141.12	141.31	141.18	141.62	141.62	141.50	141.50
Belga	29.117	29.122	29.142	29.185	29.182	29.195	29.195	29.235	29.225	29.187	29.207
Peseeta	47.900	47.900	48.200	48.200	48.200	48.750	48.650	48.600	48.600	48.600	48.600
Šilling	26.18	26.18	26.18	26.18	26.31	26.31	26.31	26.37	26.37	26.31	26.31
Slott	25.81	25.81	25.81	25.81	25.90	25.90	25.90	25.95	26.—	26.—	26.—
Pengo	24.75	24.75	24.75	24.75	24.80	24.85	24.85	24.85	24.85	24.85	24.85
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv	25.87	25.87	25.87	25.87	25.87	25.99	26.03	26.12	26.17	26.12	26.14
Höbe p/unts	20 ¹⁵ / ₁₆	20 ¹⁸ / ₁₆	20 ¹¹ / ₁₆	20 ¹ / ₁₆	20 ¹¹ / ₁₆	20 ¹ / ₂	20 ¹ / ₂	20 ⁵ / ₁₆	20 ³ / ₁₆	20 ³ / ₈	20 ⁵ / ₁₆
Kuld p/unts	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.
Plaat. p/unts	6 ¹ / ₂ d.	6 d.	5 ¹ / ₂ d.	2 d.	2 d.	1 d.	1 ¹ / ₂ d.	7 ¹ / ₂ d.	8 ¹ / ₂ d.	9 ¹ / ₂ d.	210—

	B E R L I I N										
	12. IV	13. IV	14. IV	16. IV	17. IV	19. IV	20. IV	21. IV	22. IV	24. IV	26. IV
Naelsterling	12.215	12.230	12.230	12.235	12.135	12.235	12.235	12.225	12.30	12.285	12.285
Frank	11.125	11.12	11.115	11.15	11.15	11.135	11.135	11.09	11.045	11.05	11.04
Dollar	2.492	2.491	2.491	2.492	2.492	2.492	2.492	2.490	2.490	2.490	2.490
Rrootsi kroon	62.96	63.06	63.04	63.06	63.06	63.06	63.06	63.14	63.36	63.27	63.27
Daani kroon	54.53	54.60	54.60	54.62	54.62	54.62	54.62	54.70	54.90	54.83	54.83
Norra kroon	61.37	61.46	61.45	61.47	61.47	61.47	61.47	61.57	61.80	61.72	61.72
Soome mark	5.395	5.40	5.40	5.40	5.40	5.40	5.40	5.40	5.435	5.43	5.43
Floriin	136.38	136.40	136.40	136.40	136.45	136.34	136.34	136.30	136.32	136.33	136.33
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	56.71	56.74	56.79	56.84	56.84	56.85	56.85	56.83	56.93	56.93	56.95
Belga	42.—	42.—	41.98	42.—	42.—	41.97	41.97	41.98	42.05	42.06	42.06
Latt	48.40	48.40	48.40	48.40	48.40	48.40	48.40	48.40	48.75	48.75	48.75
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	42.—	42.—	42.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid
J. Puhk ja Pojad suurveski saadused:			„Eesti parem“	100 kg.	43.—
			„Granular“		40.—
			Poolõre		44.—
			Sõre		45.—
Nisupütül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):			Manna		45.—
„Sampo“	100 kg.	26.—	Leivajahu	100kg.	15.00—15.50
„Kungla“	”	34.—	Rukkipütül	”	22.50
„Kalev“	”	37.—	Kaerhelbed	”	35.—

	Kroonid.		Kroonid.
Aa/S. Rotermanni teh.			
Jahud: leivajahu 100 kg.	15.—	Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn 1000 kg.	35.—
„ rukkipiül „	20.—21.—	Kivisüsi, auru, fr. Tallinn „	29.—
„ nisu, pehme — sõre „	25.00—45.—	Seemned: ristikeheina, punane, „	—
Nisu „	24.00—25.—	hiline 100 kg.	150.00
Rukis „	13 ¹ / ₂ —14 ¹ / ₂	timuti „	60.00—70.00
Kaerad, toidu „	16.—	Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg.	50.—
Odrad, õlle „	—	Kütteturvas (riigi turbat.) I sort „	9.—
„ toidu „	19.50—24.—	Põlevkivi, I s. fr. ladu Tall., netto „	8.—
Herned, toidu, rohelised „	28.00—30.—	Kütteõli vaadiviisi 100 kg.	5.10
Riis, Burma II „	46.30—47.—	Raskeõli A. B. C. „	7.25
Kartulid, piritiuse „	—	Estobituumen A. B. C (gudrong) 100 kg.	—
„ vabriku „	—	tünnid br. „	—
„ söögi „	—	„ A. B. C. D. E. F. (pigi) „ „	8.75
Kartulitärklis Supérieur“ „	23.—	Katuselakk, „ „	9.25
Siirup, kartuli, 42% „	24.00—26.—	Fenolaat, tünnides, netto „ „	4.75
Glükooos „	24.—	Karbolineum „Estokarbolineum“	—
Margariin, kodumaa „	77.50—87.50	A. B. C. netto „ „	7.75—10.75
Kakao, Hollandi 1 kg.	1.80—2.40	„Estokarbolineum“ B, netto „	—
„ Eesti „	1.00—2.30	C „ „	—
Kohv, Rio, Santos jne. „	2.65—3.30	Raualak, tünnides, netto „	16.75
„ Kesk-Ameerika sordid „	4.75—5.75	Imbutusõli D, C, netto, tünnides „	5.75—6.75
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon „	5.50—6.—	„ „ „ „	—
Tee, laht., oranž Pekoe, Java „	5.00—5.50	Maanteeõli 100kg.	5.50
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg.	45.25—45.50	Asfaltmastiks „	5.25
„ „ Vene „	44.—44.25	„ emulsioon „	9.25
„ „ Poola „	—	Viljapuu-karbolineum, netto ltr.	0.30
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	—	Autobensiin „ „	0.28
„ Irboska ja Narva „	2.50	Diiselnafat „ „	0.10
„ lahtine, Saksa, fr. Tallinn „	2.50	Mootorpetrooleum, „	0.11
„ „ vene „	2.10—2.30	„ -nafat „	0.10
„ „ hispaania meresool „	2.10	Putukamürk „Puttox“ „	1.50
Heeringad,		Raud, sordi 100 kg.	20.00—22.00
Šoti „Matties“, I sort, tünn	48.—49.—	„ latt „	20.00—21.00
sama koormaviisi „	—	„ vits „	25.00—30.—
Šoti „Matfulls“ I sort „	52.—53.—	„ plekk „	29.00—34.—
„ „Matfulls“ II s. „	—	„ plekk, tsingitud „	41.00—45.—
A-s. Kalandus „	40.—	„ talad „	24.00—26.00
„ „Matties“ „	42.—	Teras, talla, ree „	19.00
„ „Matfulls“ „	—	„ vedru „	23.00—25.—
Liha, sea, I sort 1 kg.	00.82—00.84	„ valu „	80.00—90.—
Liha, looma, I sort „	00.36—00.56	Inglitina „	580.—600.—
Õlikoogid, linaseemne 100 kg.	12.50—13.—	Seatina „	70.—75.—
Sojatangud „	15.75	Vaskplekk, punane „	210.—260.—
Nisukliid „	10.—	„ valge „	180.—210.—
Puuvillane riie, Bjas, netto . . . mtr.	0.49.5—0.62.5	Tsinkplekk „	75.—80.—
„ „ Mitkal „ „	0.36.5—0.47.5	Masinaõli, „	18 ¹ / ₂ —21.—
Linahindade noteerimise komisjon noteeris järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):		„ poola „	—
Tendants: kindel.	Petseri- ja Mural	„ ameerika „	—
Lina, ristna R	Võrumaal Eestis	Mootoriõli, ameerika „	35.00—60.—
hoffsdreiband HD	145 142	Autoõli, ameerika ja daani „	42.00—105.—
dreiband D	136 133	O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
ordinäärdreiband OD	127 124	teõli, tsistern. 1000 kg.	50.00—52.—
liivi ordinäärdreiband LOD	118 115	Linaseemneõli 100 „	63.00—65.—
takupraak H	109 106	Värnits „	64.00—66.—
	100 97	Tsilindriõli, Ameerika „	30.00—48.—
Takud Codilla I 1 kg.	1.02	Nafat, Vene „	11 ¹ / ₂ —12.—
„ „ II „	—,92	„ Ameerika „	—
„ „ III „	—,82	„ Poola „	—
„ ehituse „	—,17	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid „	12 ¹ / ₂ —13 ¹ / ₂
Õlilinaseemned, baas 100 kg.	—	„ Ameerika „ „	12.50—13.10
inaseemned, külvi, baas „	28.—	Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	
		tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. l.	—,26
		O/Ü. Eesti Kiviõli bensin „Estolin“,	
		tsistern fr. Tall. ühestaedemaks. „	—,29
		Bensiin, I s. välisbensin „ „	—,31
		Piirit., puh., eksp. (ekskl.v.) fob. Tall. h/lalk 32.00—34.—	—
		Pesuosoda, kodumaa 100 kg.	8.25—8.75
		Seebikivi „	25.50—27.50

	Kroonid
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	6.—
„ tsinkvalge, välism.	0.68—0.70—
„ tinavalge, „	0.98—1.00
„ ooker, „	0.16—0.29
Väetisained: Superfosf ingl. 18/20% kott	5.40
Superfosfaat hoiu. 18/20%	5.15
„ vene	4.85
„ lahtiselt, fr. piir 100 kg.	4.25
Kaalisool 40%	10.55—10.65
Salpeeter, tshili 16%	14.35—14.45
Lubisalpeeter 15 1/2%	13.75—13.85
Lubiammoonsalpeeter 20,5%	16.00—16.10
Vävelhapu ammoniaak 20,6%	14.00—14.10
Nitrofoska (14 : 14 : 18%)	23.35—24.45
Segafosfaat 22—23%	—

Paber, rotatsiooni 100 kg.	23.20
Tsement,	
Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
paberkottides	5.15
Kriit, toores 100 kg.	4.15—4.40
pestud	4.25—4.40
Kivitörv	14.00—24.—
„ Riigi põlevkivitööst.	9.25
Puutörv	18.—
Lubi fr. vagun Tamsalu	2.20
Põllukips, jahvatat., fr. Irboska	15.—
Kips, krohvimise, fr. Irboska	30.00
Telliiskivi, I s. fr. Tallinn 1000 tk.	44.00—45.00
Sillikaat, I s., fr. vabrik	40.00—42.00
Tullitükud, originaalkast (5000 toosi)	—
Tallanahk, eesti nahast 1 kg.	2.30—2.60
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.60—2.80

Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.

Palgid: kuusk ja mänd thm. kr.	19.00—21.
Pakud, kuusk r.-m. „	8.00—9.—
Paberipuu „ „	7.00—8.00
Toepuud „ „	7.00—8.00
Pakud: kask thm. „	20.00—30.—
„ lepp, I sort „ „	32.—
„ II sort „ „	20.—
„ haab I „ „ „	35.—
„ II „ „ „	25.—
Prussid „ „	35.00—37.00
Saetud materjal. plangud + 25% laudu:	
„ kuusk u/s „ „	47.—
„ „ IV sort. „ „	43.—
„ mänd u/s „ „	48.—
„ „ IV s „ „	44.—
Kastilauad „ „	64.—
Krohvilistud „ „	29.00—35.00
Liprid 25 cm x 25 cm x 272 cm tk. „	—

Tendents: kindel.

Lambavill 15. VIII 36. a.	
„ I sort 1 kg Kr.	3.55
„ II „ „ „	2.80
„ III „ „ „	2.05

Puuvill, Liverpooli börs.
 American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 7.43, mai 7.16, juuli 7.20, okt. 7.13, det. 7.07.
 26. IV 37. a. Väi. — Tendents: kindel

Isort 1 kg Kr. 1.38, mis tulnud sisse 19. IV—25. IV s. a. Lambaliha. 21. IV 37. a. Eksporditava värskelambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 85—90 sent. kg.

Peekonslgade nädalhind Tallinnas 23. IV 1937. a. Peekonslgade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.90	0.85	0.79	
55,5—59 „	0.85	0.81	0.75	Siseturu hinnad
72,5—75 „				
50—54,5 „	0.81	0.77	0.74	
75,5—80 „				

23. IV 37. Kanamunad. Tendents: kindel.
 1 kg eksportmune koos juuremaksuga hinnad fr. kogumispunkt Kr. —.60.
 60 gr. raskuste munade juures Kr. —.40 kümme 50—60 gr. „ „ „ „ —.35 „
 Siseturu m. 50—60 gr. rask. juures „ „ —.33 „
 alla 50 „ „ „ „ —.25 „

Piim. Noteerimise komisjon noteeris 26. IV 1937. a. talupidajate poolt müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri eest:
 I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 11 s. ltr.
 I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 10 „ „
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 9 „ „
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 8 „ „

19. IV 1937. a. Juust. — Tendents: vaikne.
 Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest
 Siseturu hinnad
 sort 12 A 110 senti kg. Šveitsi 125.—
 „ 11 A 105 „ „ Hollandi 100.—
 „ 12 B 102 „ „ Backstein 100.—
 „ 11 B 98 „ „ Konserv. 130.—

Kartulid. Tendents: selgusetu.
 Sõõgikartul: Lääne rannas Kr. 2.50—3.00 kv
 Tõõstuskartul: piiritusevabrikutes „ 1.80—2.20 kv.
 „ „ „ „ „ „ „ 1.70—2.20 „

Aiasaadused. Aiasaaduste hindade noteerimise komisjoni koosolekul 26. II 1937. a. noteeriti:
 Sigurid „ „ „ 15—15,5 s. kg.
 Tendents: kindel

Kurgid konservitud, eksporditõulid: kindlavõitu.
 kud ca 5 kg. plekknõu Kr. 2.20
 Tendents: kindlavõitu.
 Sidrunid „ „ 24.00—25.—
 Apelsinid „ „ 20.00—23.—

Lina Prahid.
 Tallinn — Stettin 50—100 t. 1000 kg. RMk. 14.25
 „ — Gent sh. 31/—
 „ — Dundee „ 32/6 —

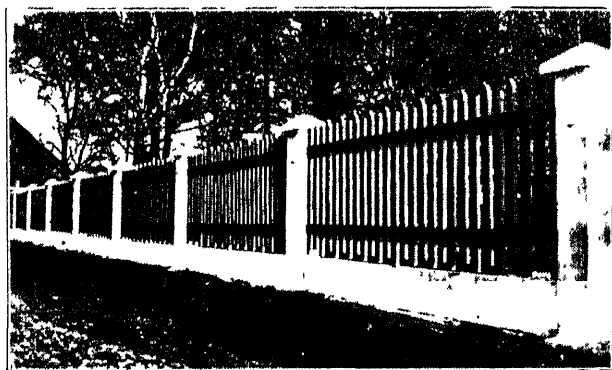
Puumaterjalid. Standard

Tallinn— London „ sh.	40/— nt.
„ — Hull „ „	45/— gr.
„ — Manchester „ „	52/6
„ — Grangemouth „ „	37/6
„ — Belfast „ „	50/—
„ — Dundee „ „	38/6
„ — Antwerpen „ „	36/—
„ — Gent „ „	36/—
„ — Rotterdam „ „	38/—
„ — Amsterdam „ „	40/—

Segakaup.
 Tallinn — Stettin 1000 kg rmk. 18.00—30.—
 „ — London 1016 kg sh. 17.00—40.—
 „ — Stokholm 1000 kg rkr. 11.00—30.—
 „ — Stettin, väi, tinn rmk. 1.50
 „ — London „ sh. 2/6

Reserveeritud

Tsementbetoonist

korralikult ehitatud
kõnniteed, hoovi-
katted, tarapostid
j. m.

on **põlised** ja
ajakohased,
ei nõua remonti
ja on **hinnalt**
kättesaadavad

Juhatusi igasuuguste tsementbetoonitööde kohta annab teada A/s. Tsemendivabrik
«PORT-KUNDA» müügikontori juures asuv

NÕUANDE-BÜROO TALLINN, VALLI 4-6, TELEFON 450-17.

NARVA KALEVI MANUFAKTUURI RIIDED

on tugevad, on nägusad, on odavad, on
saja-aastase kuulsusega

Iga kangas kannab vabrikumärki, mida
ostmisel palume tähele panna

Tõsine isamaalane on see, kel kodumaa kallis, kes kannab
ainult kodumaal valmistatud riidet, teades, et sellega ta vähen-
dab lõõpuudust ja **annab teenistust ja leiba oma rahvale**

Sõjaväe Majandusühisus

Tallinn. Peakauplus Pikk tn. 11. Tel. 452-07.

Osakonnad: Tartus, Võrus, Rakveres, Pärnus, Narvas, Viljandis
Abikauplused: Tallinnas Vene 5, Kopli 21, Liivalaia 64

Pudukaubad
Kosmeetikaained
Kaitseväetarbed
Jalanõud

Toiduained
Malustused
Konservid
Puuvill
Tubakasaadused

Paberossid
Sigaretid
Sigarid
Piibud

Veinid
Napsid
Õlu
Karastavad joogid

Rätsepa-, Kingsepa-, Pesuõmblustöökoda
Sõjaväe Majandusühisus

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. ANTO.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühiseuse trükikoda, Pikk t. 2. 1937.